

Funktionell separation för bättre bredbandskonkurrens och andra IT- politiska frågor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 2007/08:73 Funktionell separation för bättre bredbandskonkurrens samt två motioner som väckts med anledning av propositionen. I betänkandet behandlas även andra IT-politiska frågor med utgångspunkt i tjugo motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2007.

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Därmed ges Post- och telestyrelsen (PTS) ytterligare möjligheter att ingripa för att öka konkurrensen på bredbandsmarknaden, genom att förplikta en dominerande operatör att skilja den verksamhet som förvaltar, driver och tillhandahåller det s.k. kopparaccessnätet från operatörens övriga verksamhet. Den dominerande operatören, som i dag är Telia Sonera AB, behåller dock äganderätten till kopparaccessnätet. Genom en sådan förpliktelse om s.k. funktionell separation ska alla aktörer kunna få tillgång till kopparaccessnätet på lika villkor. PTS kan fatta ett sådant beslut om det, trots andra åtgärder från myndigheten, visat sig att den dominerande operatören fortfarande har ett omotiverat övertag gentemot andra operatörer på marknaden och övriga operatörer inte har tillräcklig insyn i den dominerande operatörens nätverksamhet. Den föreslagna lagen ger också den dominerande operatören en möjlighet att i stället frivilligt erbjuda sig att genomföra en funktionell separation. Ett sådant frivilligt åtagande kan godtas av PTS, som då inte får meddela någon förpliktelse om funktionell separation. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2008.

Utskottet betonar vidare att IT-politiken har stor betydelse för att skapa tillväxt och välbefinnande i hela landet och att det är väsentligt att verka för ett inkluderande informationssamhälle; målet för IT-politiken är att Sverige ska vara ett hållbart informationssamhälle för alla. En väl utbyggd bred-

bandsinfrastruktur i landets alla delar utgör i sammanhanget en viktig förutsättning och utskottet konstaterar att frågan beaktas väl i pågående arbete.

Utskottet bedömer vidare att den viktiga frågan om skyddandet av barns integritet när de använder Internet är uppmärksammat i pågående insatser. I frågan om IT och miljön betonar utskottet att möjligheterna att med ny teknik minska miljö- och energibelastningen i samhället är stora. Utskottet bedömer att även denna fråga är väl beaktad i pågående initiativ.

Utskottet avstyrker samtliga motionsförslag, huvudsakligen mot bakgrund av pågående insatser. Till betänkandet har fogats elva reservationer (s, v, mp).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning	6
Propositionens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden	8
Regeringens lagförslag	8
Medborgarna och IT-samhället	16
Tillgång till bredband	20
Öppen källkod och öppna standarder	25
Fungerande telekommunikationer	29
Inrättande av en Internetombudsman	31
IT och miljön	33
Utbyggnad av trådlöst bredband	35
Internettillgång på tåg	37
Reservationer	38
1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (s, mp)	38
2. Regeringens lagförslag, punkt 1 (v)	39
3. Medborgarna och IT-samhället, punkt 2 (s, mp)	40
4. Medborgarna och IT-samhället, punkt 2 (v)	41
5. Tillgång till bredband, punkt 3 (s, mp)	42
6. Tillgång till bredband, punkt 3 (v)	43
7. Öppen källkod och öppna standarder, punkt 4 (v, mp)	44
8. Fungerande telekommunikationer, punkt 5 (s, v, mp)	45
9. Inrättande av en Internetombudsman, punkt 6 (v)	46
10. IT och miljön, punkt 7 (v)	47
11. Utbyggnad av trådlöst bredband, punkt 8 (v)	47
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	49
Propositionen	49
Följdmotionerna	49
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007	49
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	52

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Därmed bifaller riksdagen proposition 2007/08:73 och avslår motionerna

2007/08:T8 av Kent Persson m.fl. (v) yrkandena 1–3,

2007/08:T9 av Ibrahim Baylan m.fl. (s) yrkandena 1 och 2 samt

2007/08:T548 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 3.

Reservation 1 (s, mp)

Reservation 2 (v)

2. Medborgarna och IT-samhället

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:T445 av Monica Green (s) och

2007/08:T548 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 4 och 5.

Reservation 3 (s, mp)

Reservation 4 (v)

3. Tillgång till bredband

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:T250 av Sofia Larsen (c),

2007/08:T381 av Eva-Lena Jansson (s),

2007/08:T417 av Agneta Lundberg m.fl. (s) yrkande 13,

2007/08:T448 av Monica Green (s),

2007/08:T548 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 1 och 2 samt

2007/08:N355 av Anita Brodén och Nina Larsson (båda fp) yrkande 2.

Reservation 5 (s, mp)

Reservation 6 (v)

4. Öppen källkod och öppna standarder

Riksdagen avslår motion

2007/08:T548 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 8–10.

Reservation 7 (v, mp)

5. Fungerande telekommunikationer

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:T305 av Berit Andnor och Gunnar Sandberg (båda s) och

2007/08:T523 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s).

Reservation 8 (s, v, mp)

6. Inrättande av en Internetombudsman

Riksdagen avslår motion

2007/08:T548 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 6.

Reservation 9 (v)

7. IT och miljön

Riksdagen avslår motion

2007/08:T548 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 11.

Reservation 10 (v)

8. Utbyggnad av trådlöst bredband

Riksdagen avslår motion

2007/08:T548 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 12.

Reservation 11 (v)

9. Internettillgång på tåg

Riksdagen avslår motion

2007/08:T407 av Sven-Erik Österberg (s).

Stockholm den 20 maj 2008

På trafikutskottets vägnar

Ibrahim Baylan

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ibrahim Baylan (s), Jan-Evert Rådström (m), Ulla Löfgren (m), Christina Axelsson (s), Lisbeth Grönfeldt Bergman (m), Claes-Göran Brandin (s), Eliza Roszkowska Öberg (m), Marie Nordén (s), Annelie Enochson (kd), Sten Bergheden (m), Peter Pedersen (v), Pia Nilsson (s), Karin Svensson Smith (mp), Mahmood Fahmi (m), Désirée Liljevall (s), Christer Winbäck (fp) och Irene Oskarsson (kd).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen gav i april 2007 Post- och telestyrelsen (PTS) i uppdrag att utreda förutsättningarna för och möjligheterna att i författningarna om elektronisk kommunikation införa en reglering som främjar icke-diskriminering och transparens i tillgängligheten till accessnätet, dvs. de delar av det fasta telefnätet som förbinder telestationerna med slutkunderna. PTS överlämnade den 14 juni 2007 rapporten Bättre bredbandskonkurrens genom funktionell separation – lagförslag för icke-diskriminering och insyn i accessnätet (PTS-ER-2007:18). Rapporten har remissbehandlats.

Regeringen har därefter utarbetat ett lagförslag som Lagrådet har yttrat sig om. Regeringen har i propositionen 2007/08:73 Funktionell separation för bättre bredbandskonkurrens i huvudsak valt att följa Lagrådets yttrande.

Med anledning av den nu framlagda propositionen har två motioner väckts. I detta betänkande behandlar utskottet även tjugo yrkanden från tio motioner från den allmänna motionstiden 2007.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut samt motionsförslagen återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Inför utskottets beredning har information om IT-frågor inhämtats vid ett öppet seminarium den 24 januari 2008 om Informationstekniken i framtiden i samband med Riksdagens framtidsdag. Den 3 april 2008 anordnades vidare en offentlig utfrågning tillsammans med försvarsutskottet om IT-säkerhet.

I samband med ärendets beredning har generaldirektör Marianne Treschow, PTS, vid möte den 24 april 2008 informerat utskottet närmare i frågan om konkurrensen på marknaden för elektronisk kommunikation och frågan om funktionell separation.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnas förslag till ett nytt regleringsverktyg i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK) i syfte att skapa effektiv och långsiktig konkurrens på grossistmarknaden för bredband.

Om det finns synnerliga skäl ska en vertikalt integrerad dominerande operatör som ålagts skyldighet om s.k. LLUB-tillträde ("local loop unbundling") och s.k. bitströmstillträde till det metallbaserade accessnätet kunna förpliktas att genomföra en funktionell separation av de verksamheter som förvaltar, driver och tillhandahåller nätet och nödvändiga tillhörande installationer. Separationen ska särskilt syfta till att säkerställa icke-diskriminering och insyn. Förpliktelsen får förenas med villkor som syftar till att säkra den avskilda verksamhetens oberoende i förhållande till operatörens

egen försäljningsverksamhet i slutkundsledet. Villkoren får innefatta krav på att operatörens inflytande över verksamheterna inskränks genom organisatoriska åtgärder eller på att verksamheterna ska drivas av en separat juridisk person. Villkor om att verksamheterna ska ställas under oberoende ledning får också uppställas. Om den dominerande operatören frivilligt åtar sig att funktionellt separera samma verksamheter får tillsynsmyndigheten godta åtagandet. Ett beslut om att godta åtagandet får dock fattas endast om det finns synnerliga skäl, och så länge beslutet gäller får då någon förpliktelse om funktionell separation inte meddelas. Ett beslut om tvingande eller frivillig funktionell separation får inte fattas utan att ett förslag till beslut först har godkänts av Europeiska gemenskapernas kommission.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2008.

Utskottets överväganden

Regeringens lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Bestämmelserna syftar till att stärka konkurrensen på grossistmarknaden för bredband genom att möjliggöra förpliktelser om funktionell separation. Riksdagen avslår motionsyrkanden om att genomföra en strukturell separation, bl.a. med hänvisning till proportionalitetsprincipen.

Jämför reservationerna 1 (s, mp) och 2 (v).

Bakgrund

Det fasta telefnätet består av ett transportnät och ett accessnät. *Accessnätet* är den del av det fasta telenätet som förbinder nätanslutningspunkten i slutkundens bostad eller arbetsplats med en telestation. I bostäder utgörs denna nätanslutningspunkt vanligtvis av det första teleuttaget. *Transportnätet* binder samman de olika telestationerna. Det fasta telenätet byggdes huvudsakligen av dåvarande Televerket, och nätet ägs i dag av Telia Sonera AB (Telia Sonera). Till Telia Soneras nät hör drygt 7 000 telestationer. Antalet abonnentledningar som är anslutna till de enskilda telestationerna varierar kraftigt; i vissa fall finns endast ett fåtal anslutna abonnentledningar medan det i andra telestationer finns fler än 35 000 ledningar. De stora telestationerna finns huvudsakligen i de stora städerna.

Accessnätet i det fasta telenätet är vanligtvis metallbaserat (tvinnad koppartråd) och byggdes ursprungligen för fast telefoni. Accessnätet används dock i dag också för överföring av bredbandskommunikation med hög kapacitet, s.k. xDSL (DSL – Digital Subscriber Line). Överföring av xDSL till slutkunder fordrar emellertid att abonnentledningarna ansluts till en modemutrustning (Digital Subscriber Line Access Multiplexer, DSLAM) som normalt placeras i eller i direkt anslutning till den telestation där abonnentledningen slutar.

Om en annan operatör än Telia Sonera tillhandahåller bredbandstjänster i accessnätet kan detta ske genom att Telia Sonera till denna säljer *tillträde till accessnätet*, s.k. local loop unbundling (LLUB), vilket innebär att operatören hyr den kopparledning som förbinder telestationen med kunden samt hyr en plats i telestationen eller i anslutning till telestationen för sin egen DSLAM-utrustning. Den hyrande operatören ansvarar då själv för drift, underhåll och utrustning för den tjänst som erbjuds slutkunden. Åtkomst till accessnätet kan också ske genom att Telia Sonera tillhandahåller

ler en färdig xDSL-produkt till den köpande operatören, s.k. *bitströmstillträde*. Operatören hyr i detta fall en tjänst för anslutning med högre överföringskapacitet mellan telestationen och slutkunden och behöver då inte investera i egen xDSL-utrustning. I vissa geografiska områden är den senare formen av tillträde en förutsättning för att konkurrens ska uppstå eftersom kundunderlaget är för litet för att lönsamhet ska kunna uppnås för fler än en DSLAM-utrustning.

Telia Sonera tillhandahåller telefoni- och bredbandstjänster på slutkundsmarknaden samtidigt som bolaget även är grossistleverantör av accessnät- och bitströmstillträde. Telia Sonera är således en vertikalt integrerad operatör.

Befintlig reglering

Lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK) syftar till att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte när det gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster samt deras pris och kvalitet. Syftet ska uppnås bl.a. genom att konkurrensen främjas. Lagen innehåller verktyg som ska användas om konsumenternas behov inte tillgodoses av marknaden eller om inte konkurrensen fungerar. Post- och telestyrelsen (PTS) är den myndighet som bl.a. beslutar om skyldigheter och i övrigt prövar frågor och handlägger ärenden samt utövar tillsyn enligt lagen och enligt föreskrifter meddelade med stöd av lagen.

En av grundtankarna i LEK är att ha en flexibel reglering. Lagstiftningen är uppbyggd så att PTS skräddarsyr skyldigheter i beslut för det fall det behövs i enskilda fall. Myndighetens beslut fattas efter ett särskilt samrådsförfarande. Tillsynsmyndigheten ska enligt lagstiftningen fortlöpande fastställa vilka produkt- och tjänstemarknader som har sådana särdrag att det kan vara motiverat att införa skyldigheter för operatörer. Dessa marknader ska i sin tur fortlöpande analyseras, och myndigheten ska för varje relevant marknad ta ställning till om det där råder effektiv konkurrens. Om det konstateras att det inte råder effektiv konkurrens på en fastställd marknad ska företag med betydande inflytande på marknaden (s.k. SMP-operatör, Significant Market Power) identifieras och åläggas en eller flera skyldigheter ur en särskild katalog. Skyldigheterna ska syfta till att skapa effektiv konkurrens och kan avse att SMP-operatören ska

- ge insyn i vissa förhållanden genom referenserbjudanden eller på annat sätt,
- verka för icke-diskriminering,
- tillämpa särredovisning och rapportering av specificerad verksamhet,
- uppfylla rimliga krav på tillträde till och användning av nät och tillhörande installationer, eller

- iakta kostnadstäckning eller tillämpa kostnadsorienterad eller annan prissättning för specificerade typer av samtrafik och andra former av tillträde.

Vidare lämnas det i LEK utrymme att vidta andra typer av åtgärder mot en SMP-operatör än de som direkt framgår av lagen. För att få göra ett sådant avsteg krävs dock att det föreligger synnerliga skäl och att åtgärden godkänns av Europeiska gemenskapernas kommission.

PTS har med stöd av lagen konstaterat i särskilda beslut att det inte råder effektiv konkurrens på LLUB-marknaden eller på marknaden för bitström. Myndigheten har vidare i beslut den 24 november 2004 ålagt Telia Sonera, i egenskap av SMP-operatör på båda dessa marknader, bl.a. tillträdesskyldigheter, krav på kostnadsbaserad respektive marginalbaserad prissättning och skyldighet att tillämpa icke-diskriminerande villkor.

Propositionen

Enligt propositionen har PTS tillsyn visat att bestämmelserna i LEK inte är tillräckliga för att skapa effektiv och långsiktig konkurrens i det metallbaserade accessnätet, närmare bestämt på grossistmarknaderna för LLUB och bitströmtillträde. Av PTS rapport Bättre bredbandskonkurrens genom funktionell separation framgår att de konkurrerande operatörerna upplever att de agerar på marknaden under sämre förutsättningar än Telia Soneras egen slutkundsverksamhet, trots myndighetens skyldighetsbeslut på dessa marknader gentemot Telia Sonera. De huvudsakliga problemen anses bestå i att övriga operatörer inte har tillgång till system med samma information och prestanda som de Telia Sonera och bolagets slutkundsorganisation använder internt. PTS har vid flera tillfällen meddelat underrättelser och förelägganden i syfte att säkra att Telia Sonera inte diskriminerar konkurrenterna. Eftersom problemen är kopplade till informationsasymmetri, dvs. att Telia Sonera har ett informationsövertag, är det emellertid enligt myndigheten svårt att säkerställa att de utfärdade föreläggandena verkligen efterlevs. Regeringen föreslår därför att ett nytt regleringsverktyg, möjligheten att förordna om funktionell separation, införs i lagen för att säkra icke-diskriminering och insyn på grossistmarknaderna för LLUB och bitströmtillträde.

Enligt regeringens förslag ska tillsynsmyndigheten – om det finns synnerliga skäl, dvs. om andra möjliga åtgärder enligt lagen visat sig vara otillräckliga för att skapa effektiv konkurrens – kunna förplikta en operatör som ålagts skyldighet om tillträde till det metallbaserade accessnätet att organisatoriskt avskilja de verksamheter som avser förvaltning, drift och tillhandahållande av nätet och tillhörande installationer som omfattas av skyldighetsbeslutet. Om operatören ålagts en skyldighet om tillhandahållande av bitströmtillträde och detta sker i samma nät, får förpliktelsen om separation avse ytterligare verksamheter som behövs för tillhandahållande i enlighet med det skyldighetsbeslutet. Utgångspunkten vid tillämpningen av

bestämmelsen ska vara att en funktionell separation ska syfta till att uppnå effektiv konkurrens genom att säkerställa icke-diskriminering och insyn vid tillhandahållandet av LLUB och bitström. Förpliktelsen får förenas med villkor som syftar till att säkra den avskilda verksamhetens oberoende i förhållande till operatörens egen försäljningsverksamhet i slutkundsledet. Villkoren får innefatta krav på att operatörens inflytande över verksamheterna inskränks genom organisatoriska åtgärder eller på att verksamheterna ska drivas av en separat juridisk person. Villkor om att verksamheterna ska ställas under oberoende ledning får också uppställas.

Om en operatör som ålagts skyldighet om tillträde till det metallbaserade accessnätet eller om bitströmstillträde frivilligt åtar sig att avskilja sådana verksamheter som avser förvaltning, drift och tillhandahållande av nät och tillhörande installationer som omfattas av besluten om tillträdeskyldighet för att på så sätt säkerställa icke-diskriminering och insyn, föreslår regeringen att tillsynsmyndigheten får godta åtagandet. Enligt regeringens mening kan de konkurrensförbättrande åtgärderna därigenom komma till stånd snabbare samtidigt som myndigheten sparar tid och resurser. Vidare innebär detta att den dominerande operatören själv kan utarbeta formerna för separationen så att det passar i bolagets övriga struktur. Enligt regeringens förslag får dock ett beslut om att godta ett frivilligt åtagande om funktionell separation endast fattas om det finns synnerliga skäl, och beslutet är då att likställa med en skyldighet för operatören att följa åtagandet. Beslutet att godta åtagandet får avse en bestämd tid, och så länge beslutet gäller får inte någon förpliktelse om funktionell separation meddelas i de avseenden som åtagandet omfattar. Ett beslut att godta ett åtagande får återkallas i vissa fall, exempelvis om de omständigheter som låg till grund för beslutet har förändrats i något väsentligt avseende.

Regeringen föreslår vidare att det samrådsförfarande som i enlighet med LEK ska följas vid framtagande av beslut om skyldigheter för SMP-operatörer även ska tillämpas beträffande bestämmelsen om funktionell separation. Av det befintliga EG-regelverket följer dock att Europeiska gemenskapernas kommission har vetorätt i fråga om särskilda åtgärder som funktionell separation, och regeringen föreslår följaktligen att ett beslut om skyldighet att genomföra funktionell separation eller att godta ett frivilligt åtagande inte får fattas utan att ett förslag till beslutet först har godkänts av Europeiska gemenskapernas kommission.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2008.

Motionerna

I motion 2007/08:T9 av Ibrahim Baylan m.fl. (s) yrkas om att regeringens proposition om funktionell separation avslås. Motionärerna anser att propositionen endast utgör en kortsiktig lösning och pekar på att en funktionell separation skulle medföra säkerhetspolitiska problem i samband med den försäljning av statens återstående andelar i Telia Sonera som regeringen

har aviserat. Motionärerna anför att det tekniskt sett är mycket enkelt för nätägaren att lyssna av trafiken i det egna nätet och att känslig information således skulle kunna avlyssnas om, accessnätet hamnar i fel händer vid en försäljning av bolaget. Motionärerna varnar även för att en försäljning av Telia Sonera till en privat aktör skulle innebära att tele- och bredbandsmarknaden helt kommer att domineras av en privat monopolist, till men för konkurrensen på telefonimarknaden. De befarar också att risken då skulle finnas för att kopparnätet avvecklas i olönsamma regioner. I stället förordar motionärerna en strukturell separation av Telia Soneras kopparnät och att det företrädesvis skapas ett statligt ägt företag eller en myndighet för denna infrastruktur. Härigenom menar de att både säkerheten på nätet och konkurrensen skulle förbättras för såväl kunder som leverantörer av telefoni och bredband.

Även i motion *2007/08:T8 av Kent Persson m.fl. (v)* uttrycks farhågor beträffande den aviserade försäljningen av Telia Sonera. Motionärerna anför att om ett privat bolag eller ett annat land får fri tillgång till kopparnätet innebär detta en risk för att sekretessbelagd kommunikation kan komma i orätta händer. Vidare anser motionärerna att ett privat monopol skulle hindra en effektiv marknadskonkurrens samt bidra till att oskäligen priser kan upprätthållas. Motionärerna menar i stället att bl.a. kopparnätet bör överföras till ett nytt offentligt bolag med uppgift att tillhandahålla elektronisk överföring. Kent Persson m.fl. (v) föreslår vidare att även andra offentligt ägda bredbandsnät överförs till det nya bolaget, och de yrkar följaktligen att regeringen återkommer med ett förslag om en sådan samlad lösning inom bredbandsområdet. Motionärerna konstaterar vidare att det finns ett antal bredbandsnät som ägs av privata företag och som inte är öppna eller tillgängliga för andra operatörer. Motionärerna yrkar därför att regeringen återkommer med förslag till hur samtliga bredbandsnät, såväl privata som statliga, kan göras öppna och tillgängliga för både medborgare och operatörer. Även i motion *2007/08:T548 yrkande 3 av Peter Pedersen m.fl. (v)* efterlyses ett förslag till strategisk plan för hur statens ägande av bredband kan öka. Motionärerna anför att infrastruktur nästan alltid är en kollektiv nytta och av sin natur olämplig att driva och äga på kommersiell grund eftersom risken med sistnämnda är ett snävt företagsekonomiskt perspektiv som inte gynnar allmänheten.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis påminna om målet för sektorn elektronisk kommunikation: att enskilda och myndigheter ska få tillgång till effektiva och säkra elektroniska kommunikationer. De elektroniska kommunikationerna ska ge största möjliga utbyte när det gäller urvalet av överföringstjänster samt deras pris och kvalitet, och ett av de främsta medlen för att uppnå

detta ska vara att skapa förutsättningar för en effektiv konkurrens utan snedvridningar och begränsningar. Utskottet bedömer att regeringens förslag ligger väl i linje med ovannämnda mål.

Utskottet vill understryka vikten av att ha tillgång till en IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet för att kunna ta del av, medverka i och bidra till informationssamhällets utveckling. Konkurrenssituationen på xDSL-marknaden spelar här en betydelsefull roll och utskottet instämmer i regeringens bedömning att ytterligare verktyg behövs för att förbättra förutsättningarna för en effektiv och långsiktig konkurrens på grossistmarknaderna för LLUB och bitströmtillträde. Regeringens förslag syftar till att säkerställa icke-diskriminering och insyn på dessa marknader och är härigenom av stor betydelse för frågan om konkurrensneutral åtkomst till accessnätet. En väl fungerande grossistmarknad på dessa områden kommer vidare att gynna slutkunderna i form av fler valmöjligheter.

Funktionell eller strukturell separation?

Socialdemokraterna och Vänsterpartiet förordar en lösning baserat på en s.k. strukturell separation av Telia Sonera med avseende på accessnätet, dvs. att staten ska säkra att nätet ägarmässigt avskiljs från bolaget, i stället för lagens förslag på funktionell separation. Även regeringen tillstår i propositionen att en strukturell separation i och för sig skulle kunna ge gynnsamma effekter på konkurrensen. Samtidigt uppger dock regeringen att detta vore ett onödigt ingripande i förhållande till det som ska åstadkommas, nämligen beteendemässiga förändringar. Den konsumentnytta som en helt genom lyckad strukturell separation skulle kunna medföra bedöms enligt regeringen även kunna uppnås genom den mindre ingripande åtgärden funktionell separation, i enlighet med det framlagda förslaget. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla vikten av att de ingripanden som görs ska vara proportionerliga och inte gå utöver vad som är nödvändigt för att komma till rätta med ett specifikt problem på marknaden. Så som uppgavs i propositionen 2002/03:110 Lag om elektronisk kommunikation, m.m. är det en grundläggande princip att en inskränkning från det allmännas sida av den enskildes rätt att använda sin egendom förutsätter att det föreligger en rimlig balans eller proportionalitet mellan vad det allmänna vinner och den enskilde förlorar på grund av inskränkningen. Denna proportionalitetsprincip har även explicit kommit till uttryck i de inledande bestämmelserna i LEK (1 kap. 2 §).

Regeringen konstaterar vidare i propositionen 2007/08:73 Funktionell separation för bättre bredbandskonkurrens att en strukturell separation enligt flera bedömare skulle kunna medföra negativa effekter på utvecklingen av accessnätet, till men för slutkunderna eftersom ägaren efter en sådan skulle ha mindre incitament att investera i nätet. Regeringen uppger också att det kan vara svårt att på en så föränderlig marknad som det här är fråga om bestämma rätt nivå för separationen. Regeringen påtalar att felaktigt avvägd kan en strukturell separation medföra att en från samhälls-

ekonomisk utgångspunkt ineffektiv marknadsstruktur uppstår. Eftersom en strukturell separation är svår att anpassa i efterhand finns det dessutom betydande risk att en sådan ineffektiv struktur skulle cementeras. Sammantaget menar regeringen att en strukturell separation skulle innebära så stora risker från konsumentsynpunkt att det inte är ett gångbart alternativ för att lösa de identifierade konkurrensproblemen. Utskottet instämmer i denna bedömning.

Utskottet vill även påpeka att frågetecknen vad gäller egendomsskyddet är många vid en rättslig strukturell separation. Detta gäller särskilt eftersom Telia Sonera redan till mer än hälften ägs av andra än svenska staten. Av betydelse är också att en bestämmelse om strukturell separation skulle vara tveksam i förhållande till den EG-rättsliga regleringen på området. Som PTS konstaterar i sin rapport Bättre bredbandskonkurrens genom funktionell separation utgör strukturell separation en mycket ingripande regulativ åtgärd, och myndigheten påpekar att Europeiska kommissionen uttryckligen har angivit att en sådan åtgärd inte ryms inom det nuvarande EG-rättsliga regelverket.

Det bör noteras att Europeiska kommissionen i november 2007 presenterade ett förslag till revidering av den befintliga EG-regleringen för elektroniska kommunikationer. Förslaget inkluderar bl.a. införandet av funktionell separation (i den svenska översättningen benämnd delning) som ett rättsmedel som de nationella tillsynsmyndigheterna kan införa, efter förhandsgodkännande av kommissionen. Regeringens förslag synes således passa in i den struktur som nu föreslås av kommissionen. Förhandlingsarbetet kring kommissionens förslag har dock nyligen inletts, och regeringen uppger i sin proposition att för det fall förutsättningarna ändras i något avseende som skulle påverka hur bestämmelsen om funktionell separation bör vara utformad, har regeringen för avsikt att så snart som möjligt återkomma i frågan.

Säkerhets- och integritetsaspekter

Utskottet noterar att det framgår av regeringens proposition att de delar av nätet som är skyddsvärda från försvarssynpunkt, de centrala delarna av nätet, inte omfattas av förslaget om åläggande av funktionell separation. Den dominerande operatören uppges därför även fortsättningsvis kunna uppfylla de säkerhetskrav som ställs för att vara en godkänd leverantör av produkter och tjänster som är särskilt skyddsvärda för riket. Regeringen bedömer följaktligen att förslaget är säkerhetspolitiskt neutralt.

Socialdemokraterna och Vänsterpartiet anför emellertid farhågor i samband med den aviserade försäljningen av Telia Sonera och menar att känslig information då kan komma att hamna i orätta händer. Utskottet vill med anledning av detta inledningsvis påtala att det i LEK finns bestämmelser om förbud mot avlyssning (6 kap. 17 §). Dessa gäller samtliga operatörer, oavsett om bolagen ägs offentligt eller privat, eller om de har svenska eller utländska ägare.

Av försvarsutskottets yttrande till näringsutskottets betänkande Försäljning av vissa statligt ägda företag (bet. 2006/07:NU16) framgår att vissa av Försvarsmaktens sambandssystem inryms i Telia Soneras anläggningar, samtidigt som vissa av operatörens system inryms i Försvarsmaktens anläggningar. Telia Sonera bedriver således inom vissa delar av företaget en verksamhet som är av betydelse – eller synnerlig betydelse – för rikets säkerhet. Försvarsutskottet ansåg det följaktligen vara angeläget att det speciella arrangemang som skapats beaktas vid en fortsatt försäljning av statens aktier i Telia Sonera, för att med hänsyn till rikets säkerhet upprätthålla en hög försvarssekretess kring vissa teleförbindelser. Försvarsutskottet förordade att denna för rikets säkerhet betydelsefulla fråga blir prövad innan svenska staten reducerar sitt aktieinnehav väsentligt. Näringsutskottet sade sig utgå från att de synpunkter som försvarsutskottet framfört i sitt yttrande beaktas vid den fortsatta beredningen av frågan om försäljning av statens aktieinnehav i Telia Sonera.

Statsrådet Mats Odell besvarade i mars 2007 en fråga av Peter Jeppsson (s) om vilka slutsatser statsrådet drar av de synpunkter som Försvarsmakten har lämnat till Försvarsdepartementet rörande en utförsäljning av Telia Sonera. I sitt svar konstaterade statsrådet att regeringen inte har någon tidtabell för den planerade försäljningen, utan det väsentliga är att arbetet utförs på ett noggrant och ansvarsfullt sätt och med största omsorg om skattebetalarnas pengar. Statsrådet underströk att det i denna analys även ligger att hitta en lösning, så att de uppställda säkerhetskraven tillgodoses då ägarförhållandena i företaget förändras.

Det statliga ansvaret

Utskottet påminner om att statens ägande av accessnätet endast sker indirekt via sitt ägande i Telia Sonera, ett börsnoterat bolag i vilket staten äger 37,3 %. Som statsrådet Mats Odell konstaterade i en interpellationsdebatt den 11 juni 2007 är accessnätet således inte samhällsägt i dag.

Infrastrukturminister Åsa Torstensson besvarade den 27 mars 2007 en interpellation av Börje Vestlund (s) om vilka åtgärder hon avser att vidta för att koptarnätet för telefoni ska fortsätta att vara samhällsägt även efter en eventuell försäljning av Telia Sonera. Statsrådet konstaterade inledningsvis att Telia Sonera är ett börsnoterat bolag som verkar på en konkurren utsatt marknad. Statsrådet anförde vidare att det statliga ägandet har på konkurren utsatta marknader spelat ut sin roll som välståndsskapare och pådrivare för teknisk utveckling; regeringens inställning är att staten bara ska äga företag där det finns tydliga motiv till att staten äger dem. Vidare förtydligade statsrådet att statens styrning på marknaden för elektronisk kommunikation inte sker genom ägandet av operatörer utan framför allt genom regleringen av sektorn, där PTS i egenskap av sektorsmyndighet har en central roll. Utskottet instämmer i detta synsätt. Statsrådet påpekade dessutom att andra främjandeinsatser såsom stöd till bredbandsutbyggnad också förekommer.

Av LEK följer att s.k. samhällsomfattande tjänster alltid ska finnas tillgängliga på för alla likvärdiga villkor i hela landet till överkomliga priser. Enligt lagen finns således möjlighet att, om nödvändigt, förplikta lämplig operatör att uppfylla rimliga krav på anslutning till det allmänna telefonnätet till en fast nätanslutningspunkt i stadigvarande bostad eller fast verksamhetsställe (5 kap. 1 §). Utskottet vill således understryka att en eventuell förpliktelse att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster inte påverkas av ett åläggande om funktionell separation.

Ägarneutral reglering

Utskottet påminner om att regleringen i LEK inte gör någon skillnad på operatörerna utifrån om dessa är privata eller statligt ägda. Detta gäller såväl förpliktelser gentemot s.k. SMP-operatörer i syfte att skapa effektiv konkurrens som eventuella förpliktelser att tillhandahålla s.k. samhällsomfattande tjänster för att säkerställa att vissa grundläggande tjänster alltid ska finnas tillgängliga på för alla likvärdiga villkor i hela landet och till överkomliga priser.

Enligt systematiken i LEK ska den operatör som har ett betydande marknadsinflytande, s.k. SMP-operatör, åläggas en eller flera skyldigheter ur den katalog som anges i lagen i syfte att skapa effektiv konkurrens. Genom regeringens förslag kommer även krav på funktionell separation att kunna tillämpas på en sådan operatör. Systematiken i lagen syftar till att komma till rätta med marknader där det råder ineffektiv konkurrens, företrädesvis marknader som präglas av monopolliknade förhållanden. Bestämmelserna gör dock ingen skillnad på SMP-operatörerna utifrån om dessa är privata eller statligt ägda – utskottet konstaterar således att LEK medger lika goda möjligheter att vidta åtgärder i händelse av såväl offentliga som privata monopol.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår utskottet att riksdagen antar regeringens lagförslag samt att berörda motionsförslag avslås.

Medborgarna och IT-samhället

Utskottets förslag i korthet

Utskottet understryker vikten av att verka för ett inkluderande informationssamhälle och konstaterar att frågan väl omhändertags i det pågående arbetet på IT-området. Syftet med motionsförslagen torde således bli tillgodosett, och dessa avslås följaktligen av riksdagen.

Jämför reservationerna 3 (s, mp) och 4 (v).

Motionerna

I motion 2007/08:T445 av *Monica Green (s)* anfördes att regeringen avvecklar flera tusen jobb inom IT-sektorn genom att ta bort förmånsdatorn (tidigare hem-pc). Motionären pekar vidare på att det rådde betydande skillnader i datortillgång och datorkompetens mellan samhällsgrupperna innan hemdatorn fanns; *Monica Green (s)* anför dock att klyftorna nu åter ökar liksom risken för att alla inte får tillgång till en dator i hemmet. Motionären påtalar att Sverige borde utbilda och rusta befolkningen för att möta framtiden på ett modernt sätt och efterlyser därför förslag från regeringen på hur IT-samhället ska komma alla till del.

I motion 2007/08:T548 yrkande 4 av *Peter Pedersen m.fl. (v)* anfördes att regeringen bör lämna förslag till hur kommunerna i samarbete med staten kan öka utbudet av IT-teknik på bibliotek och skolor. Motionärerna konstaterar att den s.k. hem-pc-reformen hade en viktig roll i att minska IT-klyftan i samhället men anser att den nu spelat ut sin roll; ett nytt sätt måste hittas för att med statliga medel stödja även de som befinner sig utanför arbetslivet. Bland de områden som kan bidra till att minska den digitala klyftan nämns skolan, inte minst då barn växer upp i hem med olika grad av IT-kunskaper och tillgång till IT. Motionärerna anför vidare att det offentliga samhällets information och fakta ska ha hög tillgänglighet och menar följaktligen att modern teknik på bl.a. bibliotek har stor betydelse.

I yrkande 5 i samma motion framhålls vikten av att de människor som inte vill eller kan använda sig av IT-tekniken inte får diskrimineras. Motionärerna konstaterar att e-tjänster kan hjälpa till i det demokratiska arbetet genom att medborgarna har större möjlighet till insyn i beslutsprocessen och informationen blir mer lättillgänglig, samtidigt som beslutsfattarna också har större möjlighet att föra ut information och rådfråga medborgarna. Motionärerna betonar dock att de människor som inte vill använda eller inte har tillgång till IT inte får diskrimineras. *Peter Pedersen m.fl. (v)* pekar därför på att det är viktigt att det finns alternativ till e-tjänster; IT-inriktade tjänster som berör post- och bankärenden, deklARATIONER, köp av biljetter och information av olika slag måste även i fortsättningen erbjudas utanför nätet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis åter ställa sig bakom sitt ställningstagande rörande IT-politiska utgångspunkter från förra årets betänkande IT-politik och elektroniska kommunikationer (bet. 2006/07:TU11). Utskottet anförde där bl.a. att IT-politiken har stor betydelse för att skapa tillväxt och välstånd i hela landet och att Sverige har en stark ställning på IT-området som måste försvaras och förbättras.

Utskottet vill vidare hänvisa till att statsrådet Åsa Torstensson i oktober 2007 besvarade en fråga av Désirée Liljevall (s) om vilka åtgärder statsrådet avsåg att vidta för att Sverige ska bli ett föregångsland på IT-området. Statsrådet påtalade vikten av ett brett, horisontellt synsätt där IT genomsyrar alla delar av samhället; ett synsätt där var och en tar ansvar för sin användning av IT. Detta betyder att stat, kommuner, företag och individer själva måste bedöma hur de vill ta till sig och använda IT. Ministern underströk att staten har en viktig roll för att se till att det finns användbara offentliga e-tjänster för företag och medborgare. Utskottet kan instämma i denna syn.

Utskottet delar även motionärernas uppfattning om vikten av att motverka förekomsten av en digital klyfta. Det är viktigt att informationssamhället är inkluderande, inte exkluderande. Målet för IT-politiken är att Sverige ska vara ett hållbart informationssamhälle för *alla*. Utskottet välkomnar därför det uppdrag som regeringen i september 2007 gav till Statens institut för kommunikationsanalys (SIKA) att samla in och sammanställa kunskap om vilka insatser som har gjorts och görs av kommuner och landsting, myndigheter och ideella eller privata aktörer för att överbrygga digitala klyftor. I uppdraget ingick även att ta fram en översikt över vilken forskning som bedrivs på området, liksom att belysa behovet av och lämna förslag på åtgärder för att minska de digitala klyftorna. I uppdraget till SIKA angavs att denna kunskap sedan kan ligga till grund för framtagandet av en strategi för att minska digitala klyftor. Slutrapporten Digitala klyftor – insatser för att överbrygga dessa (SIKA rapport 2007:6) överlämnades till regeringen (Integrations- och jämställdhetsdepartementet) den 31 december 2007. Enligt rapporten visar forskning och studier att det inte räcker med att enbart bygga ut bredbandsinfrastrukturen för att minska digitala klyftor. Det behövs även insatser för att öka kunskap och skicklighet i att använda informationstekniken. Resultaten i rapporten visar bl.a. att det inom skola och folkbildning utvecklas resurser och pedagogik för att förbättra användningen av informationsteknik och Internet inom undervisningen. Rapporten pekar även på att många av biblioteken i Göteborg samarbetar med vuxenutbildningen och har tagit fram tjänster som kompletterar vuxenutbildningen. Liknande service har även utvecklats bland biblioteken i Malmö kommun där flera av dessa bibliotek finns i invandrartäta områden. Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Vid Hjälpmedelsinstitutets IT-konferens den 29 april 2008 anförde statsrådet Åsa Torstensson en önskan om att knyta samman det som görs i landet kring e-inkludering, t.ex. arbetet kring användbara och tillgängliga webbplatser, utveckling vid Hjälpmedelsinstitutet, den nationella handikappolitiken och arbete inom Post- och telestyrelsen, till en samlad strategi för ett inkluderande informationssamhälle. Utskottet välkomnar en sådan ambition.

Utskottet vill också lyfta fram att regeringen i juni 2007 inrättade ett IT-råd i politiska frågor. Rådet är rådgivande till regeringen och ett forum för strategiska diskussioner mellan regeringen och företrädare för olika samhällsområden. Vid rådets sammanträde den 14 december 2007 behandlades bl.a. särskilt frågan om digitala klyftor, och den 2 april 2008 diskuterades hur behovet av IT-kompetent personal ska tillgodoses. Utskottet välkomnar regeringens initiativ till diskussion i dessa frågor och förutsätter att denna återspeglas i regeringens fortsatta åtgärder på området.

Utskottet vill i sammanhanget även peka på att Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) under 2007–2008 tillsammans med ett antal berörda aktörer drivit projektet Internetframsyn med syfte att identifiera centrala framtidsfrågor och komma med förslag på hur dessa kan hanteras för att Sverige år 2015 ska vara en framstående Internetnation. Utskottet noterar att det i projektets slutrapport från april 2008 bl.a. föreslås att fokus skiftas från att tala om en ”digital klyfta” till att i stället tala om en ”digital trappa”. Begreppet ”den digitala klyftan” anses beskriva verkligheten dåligt; en uppdelning i de som kan och de som inte kan bedöms vara en alltför hård generalisering. I stället förordas en mer nyanserad bild av användarnas kunskaper, ”den digitala trappan”, där det finns flera olika nivåer i den digitala kompetensen, och där de olika nivåerna (trappstegen) inte är desamma utan ständigt förändras i takt med den tekniska utvecklingen. Utskottet bedömer att detta kan vara en användbar beskrivning.

Beträffande yrkande 5 i motion 2007/08:T548 av Peter Pedersen m.fl. (v) kan utskottet liksom förra året instämma i vad som framförs i motionen om betydelsen av e-tjänster i det demokratiska arbetet. Medborgarna kan därigenom få större möjlighet till insyn i beslutsprocessen och informationen blir mer lättillgänglig. Beslutsfattarna har också större möjlighet att föra ut information och rådfråga medborgarna. Samtidigt är det viktigt att de människor som inte vill använda eller inte har tillgång till IT inte diskrimineras. IT-inriktade tjänster som berör post- och bankärenden, deklarationer, köp av biljetter och information av olika slag måste även i fortsättningen erbjudas utanför nätet. Utskottet påminner i sammanhanget om det postpolitiska målet att det ska finnas en posttjänst av god kvalitet i hela landet och om det nya politiska mål beträffande grundläggande betaltjänster som gäller fr.o.m. den 1 juli 2008 och som fastställer att alla i samhället ska ha tillgång till sådana tjänster till rimliga priser. I dessa mål ligger att ingen medborgare ska diskrimineras. Utskottet vill också samtidigt påminna om, samt ställa sig bakom, den handlingsplan för e-förvaltning som regeringen presenterade i januari 2008 med mål att det år 2010 ska vara så enkelt som möjligt för så många som möjligt att utöva sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter samt ta del av förvaltningens service. Utskottet förutsätter att regeringen fortsätter att aktivt arbeta med dessa frågor.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer utskottet att syftet med motionsförslagen torde bli tillgodosett. Något initiativ från riksdagens sida är därför inte påkallat. Motionsyrkandena avstyrks följaktligen.

Tillgång till bredband

Utskottets förslag i korthet

Utskottet bedömer att frågor rörande den fortsatta utbyggnaden av en IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet är väl uppmärksammade i det pågående arbetet på såväl regerings- som myndighetsnivå. Riksdagen avslår mot denna bakgrund motionsförslagen på området.

Jämför reservationerna 5 (s, mp) och 6 (v).

Bakgrund

Utgångspunkter

Målet för IT-politiken är att Sverige ska vara ett hållbart informationssamhälle för alla (prop. 2004/05:175, bet. 2005/06:TU4, rskr. 2005/06:142). Detta preciseras genom tre delmål, däribland att en effektiv och säker fysisk IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet ska finnas tillgänglig i alla delar av landet.

Utgångspunkten för utbyggnaden av IT-infrastrukturen har varit att den ska ske i marknadens regi. Det har dock funnits möjligheter till statligt stöd för kompletterande utbyggnad av IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet i områden där marknaden bedömts inte kunna bygga ut på kommersiell grund. Detta s.k. bredbandsstöd har sedan 2001 förlängts i tre omgångar och har omfattat åtgärder för utbyggnad som vidtagits fram t.o.m. 2007. Totalt har ca 5,25 miljarder kronor avsatts för utbyggnaden.

Rapport från PTS

Post- och telestyrelsen (PTS) presenterade den 20 februari 2008 rapporten *Bredbandskartläggning 2007* (PTS-ER-2008:5). I denna redovisas på uppdrag av regeringen dels en geografisk kartläggning av de områden där det finns respektive saknas förutsättningar för tillgång till IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet, dels en bedömning av hur tillgången till IT-infrastruktur kommer att utvecklas under perioden fram till 2010.

PTS pekar på att det i myndighetens tidigare rapport Förslag till bredbandsstrategi för Sverige uppskattats att 136 000 hushåll och företag stod utan tillgång till etablerad eller planerad trådbunden bredbandsinfrastruktur i januari 2007. PTS redovisar att motsvarande siffra i dag – skattad med samma metod som användes i bredbandsstrategin – är ca 106 000 hushåll och företag. I den nya rapporten tar dock PTS också hänsyn till ett antal

hinder i de trådbundna näten som försvårar tillgången till bredbandsaccess och som myndigheten inte beaktade i bredbandsstrategin, t.ex. tekniska hinder såsom långa ledningar och s.k. bärfrekvensutrustning genom vilken flera telefoniabonnenter kan dela på en ledning. Givet dessa hinder konstaterar myndigheten att ungefär 146 000 hushåll och arbetsställen befinner sig i områden utan grundläggande förutsättningar för tillgång till trådbundet bredband. Av dessa bedöms ca 144 000 ha grundläggande förutsättningar för tillgång till bredband genom trådlös access. Undersökningen visar således att en mycket stor andel av landets hushåll och arbetsställen har grundläggande förutsättningar för att få tillgång till någon form av bredband. Enbart ca 2 300 hushåll och arbetsställen bedöms sakna sådana grundläggande förutsättningar.

PTS bedömer vidare att stora delar av Sveriges befolkning kommer att ha tillgång till flera typer av bredbandsaccesser år 2010. Samtidigt anför myndigheten att det sannolikt kommer att vara svårt för operatörerna att på enbart kommersiella villkor bygga ut och uppdatera IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet i områden med få användare. PTS bedömer således att ett offentligt initiativ i glesbygd behövs för att nå ut med bredbandsinfrastruktur i alla områden.

PTS lyfter fram bredband via trådlösa lösningar som ett viktigt alternativ till trådbunden access, men påminner samtidigt om att dessa inte är problemfria då det finns risk för minskande kapacitet vid höga trafikmängder. Myndigheten framhåller dock exempelvis att god täckning och hög bandbredd utanför tätorter skulle kunna uppnås till en relativt rimlig investeringskostnad om 800 MHz-bandet – som efter regeringsbeslut i december 2007 ska frigöras från användning av terrester-tv – börjar användas till trådlös datakommunikation.

Utredningen Bredband 2013

Regeringen tillsatte i juli 2007 utredningen (dir. 2007:118) Bredband 2013 med uppgift att utvärdera bredbandsstödet och överväga behovet av framtida stöd. Utredningens slutbetänkande *Bredband till hela landet* (SOU 2008:40) överlämnades till regeringen den 18 april 2008.

Utredningen bedömer att samhällsnyttan av de tidigare bredbandsstöden har stått i proportion till kostnaderna, dvs. att bredbandsstötningen 2001–2007 har varit samhällsekonomiskt lönsam. Utredningen konstaterar dock att det finns områden och småorter, i alla delar av landet, som fortfarande saknar förutsättningar för tillgång till IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet; enligt utredningen finns det i dag 145 000 personer och 39 000 arbetsställen som saknar förutsättningar för tillgång till bredband. Vidare anføres att antalet kan komma att öka i takt med att den IT-infrastruktur som redan finns behöver uppgraderas, samtidigt som det inte finns så stora kommersiella incitament för dessa områden. Utredningen föreslår därför att staten även i fortsättningen bör ta ett övergripande ansvar för att bredband byggs ut i alla delar av landet.

I syfte att stimulera utbyggnaden föreslås ett statligt stöd för att bygga ut bredband till eftersatta områden utanför tätort, inklusive småorter, där kommunen bedömer att en marknadsmässig utbyggnad inte kommer till stånd inom fem år. Stödet föreslås uppgå till 3 miljarder kronor under åren 2009–2013. Stödet bör vara uppbyggt på i huvudsak samma sätt som tidigare bredbandsstöd, där kommunerna kan ansöka om stöden och har en central roll bl.a. genom de kommunala IT-infrastrukturprogrammen. Finansiering föreslås bl.a. kunna ske genom intäkter från auktioner av frekvenser. Vidare föreslås att länsstyrelserna och PTS arbete med bredbandsutbyggnaden stärks och att PTS årligen kartlägger tillgången till bredband.

I betänkandet föreslås även att planeringen av bredband ska samordnas med kommunernas planering enligt plan- och bygglagen (1987:10), på samma sätt som t.ex. el och vatten. Boverket föreslås analysera hur detta lämpligast kan ske.

Motionerna

I motion *2007/08:T381 av Eva-Lena Jansson (s)* understryks nödvändigheten av att bredband blir tillgängligt i princip i hela landet för att såväl företag som anställda ska ha möjlighet att befinna sig utanför storstäderna. Motionären efterfrågar en ordentlig satsning på fibermotorvägar, förslagsvis genom att använda delar av avkastningen från det statliga bolaget Telia och i samarbete med branschen. Motionären anger vidare att en sådan utbyggnad bör ske med olika tekniska lösningar för att förhindra uppkomsten av monopolliknande lösningar.

I motion *2007/08:T417 yrkande 13 av Agneta Lundberg m.fl. (s)* anförts att den moderna informationstekniken ger skogslänen helt nya utvecklingsmöjligheter genom att många verksamheter inte längre är geografiskt bundna till vissa orter. Motionärerna anser att när marknaden sviktar måste staten ta ett ansvar och styra utbyggnaden av höghastighetsnät för datakommunikation, såväl fast som mobilt, på ett sådant sätt att hela landet ges likvärdiga utvecklingsmöjligheter. Motionärerna understryker vikten av att de som tilldelats 3 G-licenser inte ges tillfälle att smita från sina åtaganden när det gäller täckningsgrad: en god geografisk täckning med hög kommunikationshastighet i hela landet måste vara ett oavvisligt krav.

Också i motion *2007/08:N355 yrkande 2 av Anita Brodén och Nina Larsson (fp)* framhålls betydelsen för lands- och glesbygd av att kunna erhålla en snabb och säker Internetuppkoppling. Motionärerna betonar nödvändigheten av att tillförsäkra befolkningen tillgång till bredband eller motsvarande för att få en acceptabel tillgänglighet och Internetuppkoppling i hela Dalsland och Värmland.

I motionerna *2007/08:T250 av Sofia Larsen (c)* och *2007/08:T448 av Monica Green (s)* konstateras att de statliga stöden för etablering av bredband nu är förbrukade. Motionärerna anför dock att ytterligare krafttag behövs för att nå ut i hela landet, i synnerhet till småorter och landsbygd.

Sofia Larsen (c) pekar på att det fortfarande finns stora områden där utbyggnad ej skett. Motionären bedömer vidare att kraven på bredbandskapacitet kommer att öka, främst beroende på ökad användning av bredband för tv samt s.k. *triple play* där man i samma abonnemang har tv, bredband och telefoni. Sofia Larsen (c) anser att fiberkabel till abonnenten är den enda bra lösningen på sikt, men bedömer samtidigt att småorter och landsbygd inte kan räkna med att bli utbyggda av nätooperatörer utan nationella insatser. Monica Green (s) efterlyser fortsatta statliga bredbandsstöd samt en bredbandsstrategi för Sverige – motionären understryker att detta är viktigt för att privatpersoner och småföretag ska ha samma tillgång till Internetutbud även utanför städerna.

Även i motion 2007/08:T548 yrkande 1 av Peter Pedersen m.fl. (v) efterfrågas en långsiktig strategi för finansiering av en fortsatt bredbandsutbyggnad i landet. Motionärerna framhåller att den nya tekniken måste finnas tillgänglig för alla och konstaterar att marknaden inte klarat av att förse hela landet med bredband. För att inte förstärka klyftan mellan tätbebyggda områden och glesbygd anser motionärerna att överföringshastigheten ska uppgå till minst 2 Mbit/s. Motionärerna välkomnar att regeringen tillsatt en utredning om bredband i små orter och på landsbygd, men de efterlyser skrivningar i direktivet till utredningen om vikten av att garantera en tillgång till minst 2 Mbit/s i överföringshastighet. Motionärerna framhåller i samma motion, yrkande 2, vikten av att kostnaden för att använda datakommunikationer är likvärdig över hela landet. Motionärerna anför att staten måste garantera att människor och företag kan använda höghastighetsuppkoppling motsvarande minst 2 Mbit/s till kostnader som är likvärdiga med dem som återfinns i tätorter.

Utskottets ställningstagande

Möjligheten att använda IT och elektroniska kommunikationer med tillräcklig kapacitet och kvalitet har stor betydelse, såväl samhällsekonomiskt som för företag, individer och offentlig verksamhet. En väl utbyggd bredbandsinfrastruktur i landets alla delar är en viktig förutsättning för att alla ska ha tillgång till och kunna delta i informationssamhället. Liksom i betänkandet IT-politik och elektroniska kommunikationer (bet. 2006/07:TU11) vill dock utskottet betona att bredbandsutbyggnaden i första hand bör ske på marknads villkor och med dessa aktörers efterfrågan som främsta drivkraft. Statens uppgift bör främst vara att främja konkurrens och mångfald och trygga att hela landet kan dra nytta av fördelarna med ny teknik och bidra till den fortsatta utvecklingen. Regeringens lagförslag om funktionell separation för bättre bredbandskonkurrens är i sammanhanget ett välkommet initiativ. Likaså vill utskottet påminna om att riksdagen den 17 december 2007 beslutade om att anvisa 75 miljoner kronor under 2008 till ett nytt anslag under utgiftsområde 22 Kommunikationer för åtgärder för att

främja utbyggnad av IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet i samband med utbyggnad och upprustning av annan infrastruktur, t.ex. elnät (bet. 2007/08:TU1, rskr. 2007/08:85).

Utskottet konstaterar emellertid att det alltså återstår områden i landet där en IT-infrastruktur med hög överföringshastighet inte finns tillgänglig. Utskottet välkomnar därför den utredning som regeringen tillsatte med uppdrag att undersöka fortsatta statliga åtgärder för att främja bredbandsutbyggnad i små orter och på landsbygd samt föreslå eventuella stödsatser och finansiering av dessa. Utskottet noterar att utredningen bl.a. föreslår att en anslutningspunkt som är byggd med stöd ska göra det möjligt att ansluta en övervägande andel av de boende eller verksamma i det eftersatta området med en uppkoppling om minst 2 Mbit/s i båda riktningarna. Såväl PTS rapport Bredbandskartläggning 2007 som slutbetänkandet från Bredband 2013 bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet vill även hänvisa till att PTS i sin rapport Konvergens och utvecklingen mot nästa generations nät (PTS-ER-2008:11) från april 2008 anger att myndigheten kommer att bedriva ett mer framåtriktat arbete som syftar till att tillförsäkra medborgarna tillgång till bredbandstjänster där marknadsdynamiken inte på ett effektivt sätt kan skapa förutsättningar för utbyggnaden av infrastruktur. PTS klargör att detta innebär arbete med att kartlägga behoven och öka kunskaperna om vad som krävs för att tillgodose behoven på lokal, regional och nationell nivå.

Utskottet konstaterar vidare att omfattningen på de s.k. samhällsomfattande tjänsterna, dvs. de grundläggande telefonitjänster som alla ska ha tillgång till i hela landet och till överkomliga priser, har sin grund i EG-reglering och att Europeiska kommissionen aviserat att man avser presentera ett förslag till reviderade bestämmelser under 2008. Internetanslutningar via bredband ryms inte i dag i definitionen av en samhällsomfattande tjänst. Det är dock inte känt ifall kommissionens översyn kommer att leda till att bredband föreslås som en sådan tjänst. I slutbetänkandet från Bredband 2013 framhålls dock att bredband inom några år kanske är en förutsättning för ett normalt deltagande i samhällslivet vilket skulle motivera att bredband redan nu bör betraktas som en samhällsomfattande tjänst. Utredningen föreslår därför att PTS ska analysera hur utbyggnaden av bredband ska finansieras i framtiden om bredband definieras som en samhällsomfattande tjänst inom EU.

Beträffande 3 G-utbyggnaden konstaterar utskottet att det i PTS rapport Mobila kommunikationsnät i Sverige 2007 (PTS-ER-2007:12) från mars 2007 framgår att de tre tillståndshavarna den 1 december 2006 rapporterat att de har 99 eller 100 % befolkningstäckning av tillståndsvillkorens 8 860 000 personer. Hi3G Access AB och Telenor Sverige AB har avseende den förväntade täckningen 2009 rapporterat att de först och främst kommer att uppfylla tillståndsvillkoren, men även att utbyggnaden sker utifrån efterfrågan därefter. Sulab (som kontrolleras av Tele2 AB och Telia Sonera AB) har uppgett en täckning på 9 030 000 personer till 2009.

Vidare påminns om att Nordisk Mobiltelefon AB bygger ett nät baserat på den internationella 3 G-standarden CDMA2000 i 450 MHz-bandet, en teknik som på grund av det använda frekvensbandet är lämpad för att uppnå god yttäckning i glesbygd. Enligt tillståndsvillkoren skulle Nordisk Mobiltelefon senast den 1 juli 2007 täcka 80 % av landytan i varje enskilt län i Sverige. Företaget anger på sin hemsida att man i dag erbjuder en geografisk täckning på 90 %.

Utskottet bedömer mot bakgrund av ovanstående att de frågor som tas upp i motionerna rörande den fortsatta utbyggnaden av en IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet i hela landet är väl uppmärksammade i det pågående arbetet på såväl regerings- som myndighetsnivå. Motionsförslagen avstyrks följaktligen.

Öppen källkod och öppna standarder

Utskottets förslag i korthet

Utskottet konstaterar att frågor om öppen källkod och öppna standarder är uppmärksammade av regeringen och att beredningsarbete pågår inom området. Riksdagen avslår mot denna bakgrund motionsförslaget om åtgärder för att främja öppen källkod och öppna standarder.

Jämför reservation 7 (v, mp).

Bakgrund

Definitioner

Öppen källkod innebär att användaren får fri tillgång till källkoden för programvaran. Användaren kan därigenom själv kopiera, ändra eller förbättra programmet. Ett exempel på öppen källkod är operativsystemet Linux.

När flera tillverkare enas om att använda samma teknikstandard uppstår en *öppen standard*. De tekniska specifikationerna för en öppen standard ska finnas tillgängliga i sin helhet för alla som vill använda den. Ett exempel på öppen standard är Bluetooth, som är en teknik för trådlös dataöverföring på korta avstånd.

IT-standardiseringsutredningen

IT-standardiseringsutredningen (dir. 2006:36) tillsattes i april 2006 med uppdrag att föreslå en förbättrad samordning av utvecklingen av standarder och grundfunktioner inom IT-området. Utredningen har analyserat hur IT-standardiseringen i den offentliga förvaltningen kan samordnas bättre – både den samordning som behövs inför EU:s beslut om standardisering och den interna samordningen inom den svenska offentliga förvaltningen. Vidare har utredningen övervägt om och hur öppen programvara (öppen

källkod) borde främjas. Utredningen har efter tilläggsdirektiv även undersökt bl.a. de rättsliga konsekvenserna av öppen programvara. Slutbetänkandet *Den osynliga infrastrukturen – om förbättrad samordning av offentlig IT-standardisering* (SOU 2007:47) överlämnades till regeringen den 20 juni 2007.

Utredningen föreslog att myndigheterna ska använda öppna standarder för att undvika att bli alltför beroende av företagsspecifika standarder och att myndigheterna i större utsträckning ska anlita SIS, ett av de erkända svenska standardiseringsorganen, vid utveckling av nya standarder. Utredningen pekade på att både medborgare och kommuner i dag har problem att kommunicera med statliga myndigheter då dessa använder olika system och begrepp. För att effektivisera e-förvaltningen föreslog utredningen därför bl.a. att varje myndighet ska utse en informationsutbytesansvarig person som ska bevaka att myndighetens IT-system kan kommunicera med omvärlden genom att använda enhetliga standarder. Vidare föreslogs att Verket för förvaltningsutveckling, Verva, får ökade resurser för att förbättra informationsutbytet, bl.a. genom att utarbeta en för förvaltningen gemensam arkitektur på IT-området.

Utredningen konstaterade även att de näringspolitiska myndigheterna, främst Nutek och Vinnova, inte tillräckligt uppmärksammat IT-standardernas betydelse för tillväxt och innovationer och föreslog att dessa myndigheter får i uppdrag att tillsammans med Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) bevaka dessa aspekter. Utredningen konstaterade bl.a. att den offentliga sektorns upphandling lett till ett stort beroende av enstaka leverantörer, vilket missgynnat många småföretag i databranschen som arbetar med öppna standarder och öppen programvara.

För att stärka den svenska förhandlingspositionen inom EU föreslog utredningen också ett IT-standardiseringsråd med representanter för alla viktiga intressenter, offentliga och privata, som ska kunna bidra med expertkunskaper till den svenska beredningen av EU:s IT-standardiseringsärenden.

Regeringens skrivelse

Regeringen överlämnade till riksdagen den 17 april 2008 skrivelsen *Standardiseringens betydelse i en globaliserad värld* (skr. 2007/08:140). Regeringen redogör i skrivelsen för statens engagemang och åtaganden inom standardiseringsområdet, och skrivelsen fokuserar särskilt på vissa områden där standardiseringen fått allt större betydelse, bl.a. IT. Genom skrivelsen behandlar regeringen bl.a. den uppmaning som framfördes i trafikutskottets betänkande *Från IT-politik för samhället till politik för IT-samhället* (2005/06:TU4) avseende behovet av samordning av de svenska insatserna i det internationella standardiseringsarbetet på IT-området.

I skrivelsen anges att man i Sverige, inom EU och globalt inser behovet av och den mycket stora potentialen i standardisering inom IT- och telekomområdet. Det finns också en rad initiativ från EU liksom från skilda verksamheter inom privat och offentlig sektor som alla betonar att det är

mycket angeläget att satsa på internationell standardisering för en gynnsam utveckling och praktisk tillämpning av IT- och telekomområdets stora potential. Det framförs vidare att den statliga förvaltningen har ett omfattande och mångfacetterat engagemang i den nationella, europeiska samt internationella standardiseringsverksamheten och att det offentliga engagemang i standardiseringen är avgörande för att bibehålla en för Sverige väl fungerande standardisering.

Regeringen uppger i skrivelsen att det är en utmaning för Sverige och för EU att få fram kunniga experter som representerar brukarintressen, små och medelstora företag, hållbar utveckling m.m. Regeringen konstaterar vidare att ju mer internationell standardiseringen blir, desto svårare och på samma gång mer angeläget är det att experter deltar i standardiseringsarbetet. Av skrivelsen framgår att kommissionen nyligen lanserat ett särskilt uppdrag med syfte att undersöka hur tillgängligheten till standardiseringen kan ökas för olika typer av intressenter. Vidare planerar kommissionen att under 2008 lägga fram ett förslag om små företag (Small Business Act) som troligen även kommer att behandla standardiseringsfrågor för små och medelstora företag. I Sverige avsätts 3 miljoner årligen av statsbidraget för att stödja ideella organisationers medverkan i standardiseringen.

I skrivelsen meddelas att regeringen överväger att skapa en fastare struktur för samordningen av standardiseringen. En viktig fråga i denna samordning uppges vara en analys av vilka strategiska frågor Sverige ska satsa på. Vidare framgår att regeringen, tillsammans med Sveriges Standardiseringsråd (SSR) som är näringslivets och statens gemensamma organ, kommer att vidta åtgärder för att nätverk ska finnas för samordning av svenska insatser inom standardiseringen. Regeringen anför även att svenskt deltagande i global eller europeisk standardisering bör analyseras sektorsvis och att den statliga förvaltningen behöver vara med och bevaka svenska målsättningar internationellt, t.ex. när det gäller strävanden i den internationella standardiseringen som kan vara oförenliga med svenska intressen.

Motionen

I motion 2007/08:T548 yrkandena 8 och 9 av Peter Pedersen m.fl. (v) behandlas frågor om öppen källkod och öppna standarder. Motionärerna anser att IT måste vara ett utvecklingsområde där alla ges tillgång att fritt utveckla sin kreativitet. Motionärerna menar dock att denna frihet i dag delvis är beskuren och styrd av multinationella företag som ensamma kan bestämma utifrån ett snävt vinstperspektiv. Motionärerna motsätter sig detta utifrån ett jämlikhetsperspektiv och anser därför att öppna källkoder och standarder är en demokratifråga. De understryker vidare att öppen källkod kan minska kostnaderna för IT-användning liksom beroendet av proprietära programvaror. Motionärerna förordar därför att den offentliga sektorn ska gå före och vara ett föredöme inom området; de föreslår att de

statliga myndigheterna senast den 1 juli 2008 till regeringen ska ha lämnat förslag på hur de senast den 1 januari 2010 kan ha övergått till ett system med öppen källkod. I motionen anförs även att öppna standarder ger möjlighet till ett ökat samutnyttjande mellan myndigheter samtidigt som allmänhetens tillgänglighet ökar. För att verkligen visa på riksdagens politiska vilja och inriktning i denna fråga föreslår motionärerna att det fattas ett principbeslut om att samtliga statliga myndigheter senast den 1 januari 2010 ska ha gått över till ett system med öppna standarder och öppna källkoder.

I *yrkande 10* i samma motion anförs att regeringen bör verka för att Sverige agerar i ISO (Internationella standardiseringsorganisationen) så att standardiseringar inom IT-teknik görs fria och oberoende från företagsspecifika standarder. Motionärerna pekar på att Microsoft vill göra sin standard, Office Open XML, till en ISO-standard och de motsätter sig att internationella standarder har så tydliga företagskopplingar till enskilda företag.

Utskottets ställningstagande

När det gäller öppna standarder anförde utskottet i betänkandet IT-politik och elektroniska kommunikationer (bet. 2006/07:TU11) att den offentliga sektorn kan gå före och vara ett föredöme inom detta område. Utskottet såg vidare från IT-politiska utgångspunkter fördelar med om statliga myndigheter övergick till ett system med öppna standarder när detta är möjligt och lämpligt. Utskottet kan alltså ställa sig bakom denna ståndpunkt.

Utskottet välkomnar initiativ som vidtas av marknadsaktörerna i fråga om öppna standarder och vill i sammanhanget särskilt uppmärksamma Open ID, en öppen standard för identifiering som flera av världens ledande IT-bolag beslutat att stödja. Tanken med standarden är att göra det enklare att använda nättjänster som kräver inloggning genom att en enda digital identitet ska gå att använda på flera olika webbplatser, i stället för att användare ska behöva upprätta olika användarnamn och lösenord för varje webbplats.

Utskottet vill också hänvisa till att regeringen i skrivelsen Standardiseringens betydelse i en globaliserad värld framhåller att även om det ska understrykas att standardisering i marknadsekonomier är och ska förbli en privaträttslig angelägenhet så finns det aspekter av verksamheten som i högsta grad rör det offentliga. Det offentliga engagemanget uppges bl.a. innefatta ansvar för prioriteringar som påverkar konkurrenskraft och att uppmärksamma när andra stater driver politiska eller kommersiella hänsyn som kan stå i strid med svenska intressen.

IT-standardiseringsutredningens slutbetänkande har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Av vad utskottet erfarit sker en särskild beredning avseende de närmare formerna för det föreslagna IT-standardiseringsrådet. Utskottet noterar också att Stabsutred-

ningen (dir. 2007:20), i sitt slutbetänkande Ett stabbsstöd i tiden (SOU 2008:22) som presenterades den 7 mars 2008, bl.a. lämnar förslag avseende Vervas framtid som kan få betydelse för den fortsatta beredningen av IT-standardiseringsutredningen slutbetänkande; frågorna hanteras därför samordnat i Regeringskansliet.

Utskottet bedömer att de frågeställningar och avvägningar som tas upp i motion 2007/08:T548 yrkandena 8–10 (v) omfattas av det pågående beredningsarbetet inom Regeringskansliet. Motionsförslagen avslås därför.

Fungerande telekommunikationer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om åtgärder för att stärka telekommunikationerna. Utskottet konstaterar bl.a. att Sverige får anses ha en god mobiltäckning samt att frågan om ytterligare åtgärder för att skapa en robust telefoni bereds inom Regeringskansliet.

Jämför reservation 8 (s, v, mp).

Motionerna

I motion 2007/08: T305 av *Berit Andnor och Gunnar Sandberg (s)* anfördes att fungerande telekommunikation i dag har avgörande betydelse för näringsliv, arbetsliv och människors vardagsliv. Motionärerna pekar dock på att landets glesbefolkade delar fortfarande saknar täckning av mobiltelefoninätet eller har en mycket bristfällig täckning. De framhåller vidare att upprätthållandet av det befintliga nätet inte heller är tillfredsställande och beskriver exempel där bybor blivit utan mobiltelefon-täckning under flera månader. Motionärerna pekar dessutom på att dagens kvalificerade vård kräver telekommunikationer för uppkoppling från ambulans till sjukhuset. Motionärerna understryker därför vikten av att staten garanterar ett fungerande mobiltelefoninät också i landets glesbefolkade delar.

Även i motion 2007/08:T523 av *Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s)* betonas vikten av fungerande telefoni, i synnerhet i glesbygd och inte minst för att nå SOS Alarm. Motionärerna anser att ett ersättningssystem liknande det som finns för elkunder skulle utgöra en effektiv press på teleoperatörerna att öka tillförlitligheten och driftsäkerheten. De pekar på att erfarenheterna från elområdet visar att avbrottsersättningen driver elföretagen att fortast möjligt åtgärda uppkomna fel. Motionärerna förordar således att regeringen snarast ser över möjligheten till ett liknande ersättningssystem för telekunder.

Utskottets ställningstagande

Utskottet påminner om att det i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ställs krav på att den som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster ser till att verksamheten uppfyller rimliga krav på god funktion och teknisk säkerhet (5 kap. 6 a §). Bestämmelsen gäller såväl fast som mobil telefoni. Utskottet noterar att Post- och telestyrelsen (PTS) utfärdade allmänna råd om detta i april 2007 (PTSFS 2007:2). Av dessa framgår att tjänstetillhandahållaren bör bedriva ett kontinuerligt och systematiskt säkerhetsarbete, bl.a. att regelbundet genomföra riskanalyser avseende kommunikationstjänstens funktionsförmåga samt att upprätta rutiner och handlingsplaner med åtgärder som ska vidtas vid avbrott och störningar i elförsörjningen av, och förbindelsevägar till, samt funktionsförmågan hos viktiga funktioner. Det sistnämnda bör enligt de allmänna råden bl.a. innefatta definierade åtgärder för ett snabbt och effektivt avhjälpande av avbrott och störningar och återställande av verksamheten till normal drift.

Utskottet noterar i sammanhanget att Telia Sonera i dagsläget planerar att ersätta olönsamma delar av kopparaccessnätet. Av PTS rapport Bredbandskartläggning 2007 (PTS-ER-2008:5) framgår att ca 50 000 abonnenter väntas erhålla s.k. fast mobiltelefoni, dvs. en radioförbindelse till en fast anslutningspunkt över mobilnätet, inom de kommande åren. Utskottet konstaterar dock att PTS ansett att Telia Soneras fasta mobiltjänst inte uppfyller lagens krav på god funktion och teknisk säkerhet, och myndigheten har i en underrättelse till bolaget den 19 mars 2008 påtalat att operatören senast den 2 juni 2008 måste ha vidtagit åtgärder som leder till att det under normala förhållanden alltid går att ringa och ta emot samtal, faxa och använda Internet.

Utskottet påminner vidare om att PTS har i uppdrag att verka för robusta elektroniska kommunikationer och minska risken för störningar, inbegripet att upphandla förstärkningsåtgärder, samt verka för ökad krishanteringsförmåga. Insatserna är främst inriktade på samhällsviktig verksamhet men deagnar också övrig elektronisk kommunikation. Insatserna finansieras dels genom anslagsbidrag från Krisberedskapsmyndigheten, dels genom operatörsavgifter. Arbetet innefattar bl.a. satsningar på reservel, redundanta (alternativa) förbindelser och förmågan att hantera kriser.

Utskottet konstaterar att statsrådet Åsa Torstensson vid en interpellationsdebatt den 16 februari 2007 uppgav att det krävs en översyn av vad som är det effektivaste och bästa sättet att skapa robusthet och säkerhet för människor på landet så att man har en telefoni som man kan lita på. Statsrådet meddelade sin avsikt att återkomma längre fram till vilka åtgärder det handlar om. Frågan bereds inom Regeringskansliet.

Beträffande frågan om mobiltelefonitäckning konstaterar utskottet att det i PTS rapport Mobila kommunikationsnät i Sverige 2007 (PTS-ER-2007:12) från mars 2007 anförs att Sverige får anses ha en mycket god täckning vad gäller mobila kommunikationsnät för det stora flertalet

län i landet. Av rapporten framgår bl.a. att om utbyggnaden av 450-nätet kommer att fortskrida såsom Nordisk Mobiltelefon AB har rapporterat, dvs. att väsentligt mer än 80 % av Sveriges yta kommer att ha täckning innan utgången av 2007, har tillståndsvillkoren rörande yttäckning uppnåtts. Förutom 450-bandet så uppges vidare att Telia Sonera framfört att man kommer att öka GSM-täckningen till 90 % av Sveriges yta de närmaste åren och därtill uppgradera till EDGE-tekniken som erbjuder högre datahastighet.

Utskottet påminner också om att regeringen tillsatt en utredning (dir. 2007:111) om radiofrekvensanvändning och elektronisk kommunikation som bl.a. har till uppgift att föreslå mål för tillgängligheten till mobila tjänster och andra trådlösa elektroniska kommunikationstjänster som riktar sig till slutanvändare. Utredaren ska också utvärdera de samhällsekonomiska effekterna av nuvarande system för tillgång till mobil och trådlös kommunikation i stort. Som framgår av utredningsdirektivet har Sverige genom täckningskrav på operatörerna, i ett internationellt perspektiv, uppnått en relativt sett god befolkningstäckning för bl.a. mobilnäten. Det anförs emellertid att det är ofrånkomligt att det, i ett land som Sverige med stora ytor med låg befolkningstäthet, finns delar där det inte är företagsekonomiskt lönsamt för exempelvis en mobiloperatör att bygga ut sitt nät. Systemet med att förena radiotillstånd med statliga villkor om täckningskrav anges vara en av flera tänkbara mekanismer för att uppnå täckning i de områden där operatörer sannolikt inte skulle erbjuda detta på kommersiell väg. Dagens system med tillämpning av täckningskrav behöver därför utvärderas och om bedömningen är att det finns brister i nuvarande system med täckningskrav, ska utredaren föreslå alternativa former för att uppnå täckning. Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2008.

Mot bakgrund av det anförda avstyrks motionsförslagen om åtgärder för att stärka telekommunikationerna.

Inrättande av en Internetombudsman

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om att inrätta en Internetombudsman. Utskottet pekar bl.a. på att den viktiga frågan om skyddandet av barns integritet när de använder Internet är uppmärksammas genom flera pågående insatser.

Jämför reservation 9 (v).

Motionen

I motion 2007/08:T548 yrkande 6 av Peter Pedersen m.fl. (v) anför motionärerna att regeringen bör överväga inrättandet av en Internetombudsman som ges starka befogenheter att verka och ingripa för att skydda främst

barns integritet, intressen och hälsa från dålig inverkan och utnyttjande via Internet. Motionärerna pekar på att det redan finns förslag på att inrätta en sådan ombudsman.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att den viktiga frågan om barnskydd på Internet behandlats tidigare. I betänkandet IT och elektroniska kommunikationer (bet. 2004/05:TU9) fäste utskottet uppmärksamhet på det växande problemet med barnpornografi på nätet. Ett enigt utskott pekade då på de lovvärda initiativ i Storbritannien och Norge där de största Internetoperatörerna blockerade platser med barnpornografi och utgick ifrån att dåvarande regering mycket noga följde utvecklingen och vidtog erforderliga åtgärder för att kraftfullt markera riksdagens och regeringens tydliga avståndstagande från detta. Utskottet ansåg också att dåvarande regering borde pröva om det var möjligt att förmå Internetoperatörerna att ta initiativ i enlighet med vad som bl.a. skett i Storbritannien och Norge.

Därefter har utskottet i betänkandet IT-politik och elektroniska kommunikationer (bet. 2006/07:TU11) konstaterat att de större svenska Internetoperatörerna har träffat frivilliga överenskommelser om att blockera platser med barnpornografi på nätet som angivits av polisen. Utskottet välkomnade att branschen vidtagit sådana åtgärder och förutsatte att detta arbete fortsätter så att en oönskad utveckling på området kan förhindras. Utskottet lyfte även fram det arbete som Medierådet (U 1990:03, Rådet mot skadliga våldsskildringar) gör i dessa frågor, vilket också utskottet tidigare redogjort för (bet. 2004/05:TU9). Utskottet utgick ifrån att regeringen därigenom kunde följa utvecklingen på nära håll och uppmärksamma riksdagen om utvecklingen på området skulle gå åt ett inte önskvärt håll. Utskottet anser att denna bedömning alltfjämt är giltig.

Utskottet vill vidare hänvisa till att statsrådet Åsa Torstensson i juni 2007 besvarade en fråga av Mats Johansson (m) om vilka åtgärder som skulle vidtas för att medverka till inrättandet av funktionen Internetombudsmannen. Ministern konstaterade att särreglering för Internet på olika sätt riskerade att göra det mindre användbart och uppskattat samt också skulle förstärka den generellt felaktiga uppfattningen att vanliga regler inte skulle gälla även på Internet. Vidare underströk ministern betydelsen av självreglering och hänvisade till att flera Internetleverantörer har s.k. missbruksavdelningar dit abonnenterna kan rapportera misstänkt olagligt material som de funnit på Internet. Statsrådet framförde att operatörerna kunde åstadkomma beivrande av oegentligheter genom att via leveransavtalen ställa krav på kunderna att hålla sig till vissa uppförandekoder. Utskottet instämmer i denna syn.

Utskottet noterar vidare att det av regeringens budgetproposition för 2008 framgår att Medierådet fortsätter att arbeta med att stärka branschens självreglerande arbete och att öka mediekunskapen hos föräldrar och andra

vuxna, vilket anses vara en god väg att skydda barn mot skadligt medieinnehåll. Medierådet kommer bl.a. att fullfölja sitt engagemang inom EU-projektet Safer Internet Plus. I samarbete med Bris kommer rådet att driva en hjälplinje dit barn och unga kan vända sig för att få hjälp och stöd (prop. 2007/08:1 utg.omr. 17).

Det kan i sammanhanget också nämnas att Europeiska kommissionen den 27 februari 2008 presenterade ett förslag till att etablera ett nytt flerårigt gemenskapsprogram för att skydda barn som använder Internet och annan kommunikationsteknik (KOM(2008)106). Förslaget innebär att förnya och förlänga det nuvarande programmet Safer Internet plus som gäller perioden 2005 t.o.m. 2008. Programmet föreslås löpa 2009–2013 och ska bygga vidare på det tidigare programmet. Programmet kommer att inriktas på praktisk hjälp till slutanvändarna, särskilt barn, föräldrar, vårdnadshavare och lärare. Programmet föreslås omfatta fyra åtgärder: (i) att minska det olagliga innehållet och bekämpa skadligt beteende online, (ii) att främja en säkrare onlinemiljö, (iii) att öka medvetenheten hos allmänheten och (iv) att inrätta en kunskapsbas. Utskottet utgår ifrån att regeringen kommer att vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa ett tillfredsställande svenskt deltagande även i detta nya program.

Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att ett utskottsinitiativ om skydd av barns integritet i nuläget inte är påkallat och avstyrker därför motionsförslaget.

IT och miljön

Utskottets förslag i korthet

Utskottet framhåller betydelsen av IT som verktyg för ett ekologiskt hållbart samhälle. Utskottet bedömer att denna fråga är väl uppmärksammat och utgår ifrån att arbetet fortsätter med att utveckla informationsteknikens betydelse i miljöarbetet. Mot den bakgrunden bedöms syftet med motionsförslaget om IT och miljön bli tillgodosett. Riksdagen avslår följaktligen motionsförslaget.

Jämför reservation 10 (v).

Motionen

I motion 2007/08:T548 yrkande 11 av Peter Pedersen m.fl. (v) efterfrågas att användningen av IT ska styras så att miljöpåverkan minskar. Motionärerna framhåller att IT kan minska pappersåtgång och lokala transportbehov, bl.a. genom att skapa förutsättningar för distansarbete och därmed en minskning i antalet fysiska arbetsresor. De hänvisar till en rapport från Världsnaturfonden som bl.a. belyser att virtuella möten kraftigt kan redu-

cera utsläppen. Motionärerna framhåller dock att det krävs en aktiv styrning för att IT ska minska transportbehoven, och de efterlyser en samlad handlingsplan samt en övergripande strategi för detta ändamål.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis påminna om att målet för IT-politiken är att Sverige ska vara ett hållbart informationssamhälle för alla, och ett delmål är att IT ska användas för att främja hållbar tillväxt. Utskottet framhöll mot denna bakgrund i betänkandet IT-politik och elektroniska kommunikationer (bet. 2006/07:TU11) att IT som verktyg för ett ekologiskt hållbart samhälle är en central fråga, och att det därför är viktigt att grunden för ett hållbart samhälle integreras i informationssamhällets hela tillämpning. Utskottet betonade att IT och miljö är gränsöverskridande frågor som berör samtliga politikområden samt att IT har stora möjligheter att vara en katalysator för att lösa de avgörande utmaningarna på miljöområdet. Utskottet konstaterade vidare att miljötekniklösningar också har stor potentiell betydelse för utvecklingen på IT-området och att det därför är väsentligt att stimulera samarbete och samverkan för en större utväxling samt att belysa behovet av fokusering på IT-lösningar med miljöpotential.

Utskottet uppgav även att möjligheterna att med ny teknik minska miljö- och energibelastningen inom samhällsplanering och transporter är mycket stora. Genom styrning och samordning menade utskottet att offentlig sektor kunde uppmuntras att gå över från fysiska transporter till virtuella möten, e-tjänster, distansutbildning m.m. och tydligt sätta upp mål samt mäta och synliggöra vilka effekter man faktiskt kan åstadkomma vad gäller t.ex. energiförbrukningen och minskad miljöbelastning.

Utskottet kan alltjämt ställa sig bakom ovannämnda bedömningar samt instämma i vad som framförs i motion 2007/08:T548 (v) om att IT inte bara är ett sätt att minska transporter utan också ett sätt att göra transporterna säkrare, samt att IT även har skapat förutsättningar för distansarbete och därmed en minskning i antalet fysiska arbetsresor. Utskottet vill i sammanhanget särskilt påminna om de möjligheter som erbjuds genom användningen av IT i transportsystemet, s.k. ITS (intelligenta transportsystem). Tillämpningar inom transportområdet sträcker sig från ny teknik för att minska fordons bränsleförbrukning till system för att effektivisera logistikplanering och godsdistribution samt system för att styra och förbättra trafikflöden. Utskottet vill därför framhålla betydelsen av IT som ett viktigt verktyg för effektiva och klimatsmarta transportlösningar.

Med de utgångspunkter som regeringen lagt fast för hållbar tillväxt i hela landet främjas en fokusering på att utveckla IT-lösningar med god miljöpotential. Utskottet noterar bl.a. att regeringen, i den handlingsplan för e-förvaltning som presenterades i januari 2008, uppger att IT medför möjligheter i form av resurs- och energisnåla lösningar, ökad effektivitet, möjlighet till ändrade livsmönster och internationell konkurrenskraft. För-

valtningen uppmanas i detta sammanhang att verka för att IT-användningens möjligheter utnyttjas, att den bidrar till teknikutvecklingen samt att möjligheter att minska miljöpåverkan tas till vara.

Utskottet vill vidare lyfta fram den förstudie som regeringen låtit ta fram i syfte att få en aktuell översikt över vad som i dag görs på området IT och miljö samt för att få förslag på framtida initiativ. Studien syftar särskilt till att ge ett underlag för att bedöma vilka åtgärder som bör genomföras för att IT ska kunna bidra till arbetet med klimatutmaningarna. Förstudien redovisades i rapporten Från vision till verklighet – en nationell förstudie om IT för miljön som överlämnades till regeringen den 18 februari 2008. I rapporten lämnas ett antal förslag till initiativ inom områdena den offentliga sektorns egen IT-användning, intelligenta transportsystem samt hållbara städer. Bland annat föreslås att regeringen sätter upp tydliga mål för den egna verksamheten och sina myndigheter gällande hur mycket energi som ska sparas med hjälp av IT inom ett visst antal år.

Utskottet vill även särskilt framhålla marknadens betydelse för att styra IT-utvecklingen så att miljöpåverkan minimeras. Utskottet kan i sammanhanget lyfta fram branschorganisationen IT & Telekomföretagens projekt GrönIT som lanserades i februari 2008. Projektet ska under 2008 hjälpa svenska företag att arbeta med miljöanpassad IT. Syftet är att svenska organisationer genom IT ska minska belastningen på miljön och samtidigt spara pengar genom effektivare resursutnyttjande.

Som utskottet ser det är frågan om IT och miljön väl uppmärksammas, och utskottet utgår ifrån att arbetet med att utreda miljötekniska lösningar på IT-området påskyndas. Mot bakgrund av detta bedömer utskottet att syftet med motionsförslaget om IT och miljön blir väl tillgodosett. Motionsförslaget avstyrks följaktligen.

Utbyggnad av trådlöst bredband

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om att tillämpa försiktighetsprincipen vid utbyggnad av trådlöst bredband i tätort mot bakgrund av vad som redovisats av Världshälsoorganisationen och Statens strålskyddsinstitut i fråga om eventuella hälsorisker från trådlös teknik.

Jämför reservation 11 (v).

Motionen

I motion 2007/08:T548 yrkande 12 av Peter Pedersen m.fl. (v) anføres att regeringen bör verka för att kommuner i sina tätorter inte bygger upp trådlösa bredband utan i stället använder sig av markbundet bredband. Motionärerna pekar på att människor inte ska behöva utsättas för mer strålning

än vad som är absolut nödvändigt. Till skillnad från i glesbygd där motionärerna tillstår att det kan röra sig om stora summor med en fysisk infrastruktur anser de att det i tätort är skäligt att hävda försiktighetsprincipen.

Utskottets ställningstagande

I ett faktablad från Världshälsoorganisationen WHO (Elektromagnetiska fält och folkhälsa, Basstationer och trådlös teknik – WHO Faktablad 304, maj 2006) diskuteras den oro för hälsorisker som förekommer i samband med utbyggnaden av trådlös teknik. I faktabladet konstaterar WHO att insamlade data hittills inte kunnat visa att radiofrekventa fält från basstationer skulle orsaka kort- eller långsiktiga hälsoeffekter. Trådlösa nätverk som i allmänhet använder svagare signaler bedöms följaktligen inte heller kunna förväntas ge negativa hälsoeffekter.

Utskottet vill vidare hänvisa till att försvarsutskottet i betänkandet Kärnteknisk säkerhet och strålskydd (bet. 2006/07:FöU5) redovisat att Statens strålskyddsinstitut (SSI) anger att exponeringen blir lägre i ett område med många basstationer, både till den som talar i mobiltelefonen och till den som vistas i området, genom att avståndet mellan sändare och mottagare minskas.

Vidare har SSI, inom ramen för sitt miljöövervakningsprogram, under åren 2001–2007 utfört mätningar av radiofrekventa elektromagnetiska fält (EMF) på ett antal platser i landet. Studien omfattade även särskilda mätningar av trådlösa nätverk (WLAN) och det trådlösa bredbandssystemet Wimax. Resultatet publicerades i mars 2008 i rapporten Spektrala mätningar av radiofrekventa elektromagnetiska fält mellan 60 MHz och 3,4 GHz (SSI Rapport 2008:13). Enligt mätresultaten har den totala exponeringen från samtliga undersökta källor inte ökat under de senaste åren, och generellt bidrog bl.a. WLAN och Wimax endast obetydligt till exponeringen.

Utskottet konstaterar vidare att SSI i sin riskanalys för elektromagnetiska fält fortsätter att förorda att försiktighetsprincipen i en vid mening tillämpas inom två områden: allmänhetens exponering för lågfrekventa elektromagnetiska fält från kraftledningarna och vissa andra elinstallationer samt vid användning av mobiltelefon. När det gäller fälten från basstationer för mobiltelefoni, trådlösa bredband, trådlösa datornätverk och liknande är SSI:s bedömning att signalerna från dessa inte utgör någon risk för skadliga hälsoeffekter.

Mot bakgrund av vad som redovisats av SSI och WHO i fråga om eventuella hälsorisker från trådlös teknik avstyrks motionsförslaget.

Internettillgång på tåg

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om att tillgång till Internet ska vara en rättighet för alla SJ:s resenärer.

Motionen

I motion 2007/08:T407 av Sven-Erik Österberg (s) anfördes att tillgången till Internet borde vara en rättighet för *alla* SJ:s resenärer. Motionären konstaterar att det i dagsläget endast är de som reser i första klass som har möjlighet att koppla upp sin bärbara dator till Internet utan extra kostnad; övriga resenärer får betala en extra avgift för att komma åt en uppkoppling. Då kostnaden för att åka i första klass är betydligt högre än för andra klass menar motionären att många av ekonomiska skäl därför väljer det mindre kostsamma alternativet, vilket därmed innebär att åtkomsten till Internet begränsas för dessa resenärer.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar att det sedan 2005 finns möjlighet till trådlös Internet-uppkoppling på SJ:s X 2000-tåg samt X 40-tåg, den s.k. dubbeldäckaren. Härigenom skapas möjlighet att utnyttja restiden på tågen för såväl arbetsrelaterade som privata ärenden över Internet. Detta är även ett sätt för järnvägen att stärka sin konkurrenskraft och få fler att välja tåg i stället för flyg och bil.

Utskottet anser det dock inte lämpligt att riksdagen tar något initiativ för att reglera hur olika järnvägsföretag bör utveckla sin service vad gäller exempelvis tillgång till Internet. Utskottet påminner om att beslutet om SJ:s satsning på ett trådlöst nätverk på sina tåg har fattats av bolagets ledning och styrelse på kommersiella grunder. Likaså när det gäller prissättningen av SJ:s tjänster är detta en fråga som styrelsen och ledningen för SJ AB ansvarar för. Mot bakgrund av detta avstyrks motionsförslaget.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (s, mp)

av Ibrahim Baylan (s), Christina Axelsson (s), Claes-Göran Brandin (s), Marie Nordén (s), Pia Nilsson (s), Karin Svensson Smith (mp) och Désirée Liljevall (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:T9 av Ibrahim Baylan m.fl. (s) yrkandena 1 och 2, bifaller delvis motionerna 2007/08:T8 av Kent Persson m.fl. (v) yrkandena 1–3 och 2007/08:T548 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 3 och avslår proposition 2007/08:73.

Ställningstagande

Vi anser att regeringens proposition om funktionell separation bör avslås. Förslaget skulle visserligen kunna ge konsumenterna fler valmöjligheter på bredbandsmarknaden än i dag, men vi anser att en funktionell separation vore en kortsiktig lösning givet regeringens planer på att sälja statens återstående andelar i Telia Sonera. Förslaget skulle i ljuset av denna aviserade försäljning medföra nya och allvarliga svårigheter. Det är enligt Försvarets radioanstalt mycket enkelt för nätägaren att lyssna av trafiken i det egna nätet. Om nätet vid en försäljning hamnar i fel händer kan därför känslig information komma att avlyssnas, allt från våra betalningar till industrihemligheter. Detta är inte acceptabelt. Vi anser att kundernas tillgång till säkra kommunikationer, och i slutändan också rikets säkerhet, är viktigare att beakta än billigare bredband och nöjda operatörer.

Vi motsätter oss regeringens förslag även av regional- och konkurrenspolitiska skäl. Telia Sonera är i dag det enda bolag som kan erbjuda en rikstäckande infrastruktur till såväl konsumenter som andra operatörer. Genom en försäljning av bolaget skulle telefoni- och bredbandsmarknaden komma att helt domineras av en privat monopolist. Konkurrensen på marknaden skulle minska avsevärt. Dessutom finns det en risk för att kopparnä-

tet skulle avvecklas i de regioner som inte bedöms vara lönsamma – delar av landsbygden skulle då kunna stå utan fullgod telefoni. En sådan utveckling måste förhindras.

I stället för en funktionell separation vill vi se en *strukturell* separation av Telia Soneras kopparnät, dvs. att kopparnätet överförs till ett nytt statligt ägt företag, alternativt till en myndighet. En förebild skulle kunna vara Svenska kraftnät som på elmarknaden framgångsrikt sköter stamnätet för elkraft och har systemansvaret för den svenska elförsörjningen. Genom en sådan konstruktion skulle infrastrukturen kunna behållas i statlig ägo, säkerheten på nätet bibehållas och konkurrensen förbättras för såväl kunder som leverantörer av bredband och telefoni. En strukturell separation ger samma fördelar som en funktionell separation samtidigt som de allvarliga bristerna med sistnämnda kan undvikas.

Riksdagen bör därför avslå regeringens lagförslag och som sin mening ge regeringen till känna att regeringen snarast bör återkomma med förslag till strukturell separation i enlighet med vad vi förordat.

2. Regeringens lagförslag, punkt 1 (v)

av Peter Pedersen (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2007/08:T8 av Kent Persson m.fl. (v) yrkandena 1–3,

2007/08:T9 av Ibrahim Baylan m.fl. (s) yrkande 1 och

2007/08:T548 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 3,

bifaller delvis motion

2007/08:T9 av Ibrahim Baylan m.fl. (s) yrkande 2 och

avslår proposition 2007/08:73.

Ställningstagande

Vi i Vänsterpartiet motsätter oss regeringens förslag om funktionell separation, i synnerhet i ljuset av den aviserade försäljningen av statens återstående andelar i Telia Sonera till privata bolag eller andra stater. Detta skulle innebära en risk för att sekretessbelagd kommunikation, t.ex. från försvaret, kan komma i orätta händer. Vi tycker att det är anmärkningsvärt att regeringens proposition inte berör denna fråga.

Kopparnätet utgör ett naturligt monopol på samma vis som järnvägs-, el-, fjärrvärme-, vatten- och avloppsnät. Om kopparnätet skulle hamna i privat ägo får vi ett privat monopol, och detta skulle hindra såväl en effek-

tiv marknadskonkurrens som en effektiv resursanvändning. Det skulle också bidra till att oskäligen priser kan upprätthållas. Vi motsätter oss en sådan utveckling. Vänsterpartiet är emot privatiseringen av Telia Sonera, vilket vi redan framfört vid ett flertal tillfällen. Eftersom riksdagen nu likväl givit regeringen sitt bemyndigande att fortskrida med försäljningen av bolaget vill vi dock framhålla att innan detta sker bör regeringen överföra åtminstone koptarnätet, kopplingskåp och därtill hörande fibrer, inklusive bitström, till ett nytt offentligt bolag med uppgift att tillhandahålla elektronisk överföring. Vi anser vidare att det vore lämpligt att även föra över andra offentligt ägda bredbandsnät till detta nya bolag och uppmanar därför regeringen att återkomma med ett förslag till en sådan samlad lösning.

Vi ser ingen skillnad i hur statliga eller privata monopol eventuellt skulle minska olika operatörers möjlighet att bedriva bredbandsverksamhet. Ett monopol är inte bättre bara för att det är privat. Det finns i dag ett antal privatägda bredbandsnät som på intet sätt är öppna eller tillgängliga för andra operatörer. Vi anser därför att regeringen bör återkomma med förslag till hur samtliga bredbandsnät, såväl privata som gemensamma, kan göras öppna och tillgängliga för både medborgare och operatörer.

Vi vill understryka att infrastruktur nästan alltid är en kollektiv nytta och till sin natur olämplig att driva och äga på kommersiell grund. Ett snävt företagsperspektiv gynnar inte allmänhetens intressen. Den samhälls-ekonomiska nyttan är mycket större med ett gemensamt ägande. Järnvägar och vägar är självklara delar i statens förvaltning – vi anser att detsamma bör gälla för bredband. Vi efterlyser därför även från regeringen ett förslag till strategisk plan för hur statens ägande av bredband kan öka.

Riksdagen bör därför avslå regeringens lagförslag och som sin mening ge regeringen till känna att regeringen snarast bör återkomma med förslag i enlighet med vad vi förordat.

3. Medborgarna och IT-samhället, punkt 2 (s, mp)

av Ibrahim Baylan (s), Christina Axelsson (s), Claes-Göran Brandin (s), Marie Nordén (s), Pia Nilsson (s), Karin Svensson Smith (mp) och Désirée Liljevall (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2007/08:T445 av Monica Green (s) och

bifaller delvis motion

2007/08:T548 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Hem-pc-reformen har medfört en väldig samhällsnytta. En miljon svenskar har kunnat utveckla sina färdigheter, och Sverige har blivit ledande när det gäller användning av datorer och Internet i hemmen. Utan denna hjälp hade antalet hushåll med dator varit ca 15 % lägre. Hemdatorn har också bidragit till att minska skillnaderna i datortillgång och datorkompetens mellan olika samhällsgrupper. Nu när förmånsdatorn avskaffats ökar klyftorna igen och risken är att alla inte får tillgång till en dator i hemmet. Vi anser att Sverige måste utbilda och rusta befolkningen för att möta framtiden på ett modernt sätt. Regeringen måste därför återkomma med förslag på hur IT-samhället ska komma alla till del.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4. Medborgarna och IT-samhället, punkt 2 (v)

av Peter Pedersen (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2007/08:T548 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 4 och 5 samt

bifaller delvis motion

2007/08:T445 av Monica Green (s).

Ställningstagande

IT är ett kraftfullt redskap för ökad tillgänglighet samt öppenhet och kan bidra till ett demokratiskt samhälle med stor delaktighet. E-tjänster ger medborgarna större möjligheter till insyn i beslutsprocessen och informationen blir mer lättillgänglig samtidigt som beslutsfattarna har större möjlighet att föra ut information och rådfråga medborgarna. I dag saknar dock nästan en tredjedel av befolkningen tillgång till IT och Internet hemma. Delvis kan detta bero på att vissa människor saknar intresse för den nya tekniken, vilket vi måste respektera, men delvis beror detta på att vissa inte har praktisk tillgång till IT och Internet eller saknar ekonomiska förutsättningar för detta. Det kan handla om korttidsutbildade, arbetslösa, pensionärer, invandrade eller funktionshindrade. Detta måste motverkas. Vi får inte riskera att IT leder till ett klassamhälle med stark kontroll och utslagning. Riktade åtgärder behövs därför från statens sida för att minska den digitala klyftan.

Den s.k. hem-pc-reformen utgjorde en viktig del i att minska IT-klyftan i samhället men denna har nu spelat ut sin roll. Ett nytt sätt måste hittas för att med statliga medel stödja även dem som befinner sig utanför arbetslivet. Vänsterpartiet anser att insatser kan vidtas och påskyndas inom en rad områden. Ett område är skolan, inte minst då barn växer upp i hem

med olika grad av IT-kunskaper och tillgång till IT. Skolan kan här fylla en viktig kompensatorisk roll. Ett annat område är jämställdheten där det finns behov av att utarbeta ett jämställdhetsprogram för IT-politiken. Ett tredje område handlar om att påskynda utvecklingsprojekt för att främja IT-användningen för funktionshindrade. Ett fjärde område handlar om att se till att riktade tjänster erbjuds på olika språk till våra nya svenskar.

Vi i Vänsterpartiet vill understryka att det offentliga samhällets information och fakta ska ha hög tillgänglighet. Modern teknik på arkiv, museer och bibliotek har därför stor betydelse. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till hur kommunerna i samarbete med staten kan öka utbudet av IT-teknik på bibliotek och skolor.

Vi vill även betona vikten av att det finns alternativ till e-tjänster också i framtiden. Människor som inte vill eller kan använda sig av IT-tekniken får inte diskrimineras. IT-inriktade tjänster som berör post- och bankärenden, deklarationer, köp av biljetter och information av olika slag måste även i fortsättningen erbjudas utanför nätet. Det finns många fördelar med 24-timmarsmyndigheter, men samhället måste vara observant på den sociala dimensionen och säkerställa att de medborgare som så önskar har kvar en människa att prata med.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5. Tillgång till bredband, punkt 3 (s, mp)

av Ibrahim Baylan (s), Christina Axelsson (s), Claes-Göran Brandin (s), Marie Nordén (s), Pia Nilsson (s), Karin Svensson Smith (mp) och Désirée Liljevall (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2007/08:T417 av Agneta Lundberg m.fl. (s) yrkande 13 och

2007/08:T448 av Monica Green (s),

bifaller delvis motion

2007/08:T548 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna

2007/08:T250 av Sofia Larsen (c),

2007/08:T381 av Eva-Lena Jansson (s) och

2007/08:N355 av Anita Brodén och Nina Larsson (båda fp) yrkande 2.

Ställningstagande

Den statliga bredbandssatsning som initierades av den tidigare regeringen har under ett antal år bidragit till en stor ökning av tillgången till bredband i landet. Det finns dock fortfarande vita fläckar där man saknar

infrastruktur – ytterligare krafttag behövs därför för att nå ut i *hela* landet: till mindre orter, till glesbygd och till landsbygd. Privatpersoner och små företag måste ha tillgång till informationssamhällets tjänster även utanför städerna. Detta är viktigt för tillväxten i hela landet. Inte minst i skogslännen medför den moderna informationstekniken helt nya utvecklingsmöjligheter. En förutsättning är dock att hela landet får tillgång till den nya tekniken på likvärdiga villkor.

För att klara IT-infrastrukturens fortsatta utbyggnad behövs fortsatta statliga bredbandsstöd och en bredbandsstrategi för Sverige. Vi beklagar dock att den borgerliga regeringen sänkt ambitionsnivån. Av direktivet till den senaste bredbandsutredningen framgår att den tidigare regeringens mål om en utbyggnad till alla hushåll fram till 2010 nu har ersatts med målet att bredbandsutbyggnaden ska ske till nästan alla fram till 2013.

När marknaden sviktar måste staten ta ett ansvar och styra utbyggnaden av höghastighetsnät för datakommunikation på ett sådant sätt att hela landet ges likvärdiga utvecklingsmöjligheter. Detta måste gälla såväl det fasta nätet som nät för mobil datakommunikation. Vi vill i sammanhanget även betona vikten av att mobiloperatörerna efterlever de täckningskrav som fastställts i deras tillståndsvillkor för mobilt bredband. En god geografisk täckning med hög kommunikationshastighet i hela landet måste vara ett oavvisligt krav.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6. Tillgång till bredband, punkt 3 (v)

av Peter Pedersen (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2007/08:T548 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 1 och 2,

bifaller delvis motion

2007/08:T448 av Monica Green (s) och

avslår motionerna

2007/08:T250 av Sofia Larsen (c),

2007/08:T381 av Eva-Lena Jansson (s),

2007/08:T417 av Agneta Lundberg m.fl. (s) yrkande 13 och

2007/08:N355 av Anita Brodén och Nina Larsson (båda fp) yrkande 2.

Ställningstagande

En utbyggd IT-infrastruktur underlättar för människor i hela landet att leva kvar där de bor. Då marknaden inte klarar av att förse alla med bredband måste staten ta ansvar för detta. De statliga bredbandssatsningarna har de senaste åren uppgått till åtskilliga miljarder kronor men det finns fortfarande vita fläckar där man saknar infrastruktur. Fortsatta satsningar krävs.

Vänsterpartiet anser att staten, för att inte förstärka klyftan mellan tätbebyggda områden och glesbygd, måste se till att alla kan få tillgång till bredband och att överföringshastigheten inte är lägre än 2 Mbit/s. Vi välkomnar den utredning om bredband i små orter och på landsbygd som regeringen tillsatte i juli 2007. Detta låg i linje med önskemål som vi tidigare framfört. Vi beklagar dock att regeringen inte samtidigt klargjorde vikten av att garantera ovannämnda överföringshastighet. Det är därför med tillfredsställelse som vi noterar att utredningen i sitt slutbetänkande gör bedömningen att en IT-infrastruktur i dag bör klara av minst 2 Mbit/s symmetriskt för att anses vara en IT-infrastruktur med hög överföringshastighet. Regeringen bör följaktligen återkomma med en långsiktig strategi för utbyggnad och finansiering av en sådan bredbandsutbyggnad i hela landet.

Vi i Vänsterpartiet anser också att det är viktigt att kostnaden för att använda datakommunikationer är likvärdig i hela Sverige. Staten måste garantera att även människor och företag utanför storstäderna kan använda höghastighetsuppkoppling till kostnader som är likvärdiga med dem som återfinns i tätorter.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7. Öppen källkod och öppna standarder, punkt 4 (v, mp)

av Peter Pedersen (v) och Karin Svensson Smith (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2007/08:T548 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 8–10.

Ställningstagande

Vi anser att IT måste vara ett utvecklingsområde där alla ges tillgång till att fritt utveckla sin kreativitet, där man har en chans att använda program efter eget huvud, där varje människa har rätt att anpassa program efter det behov man har, där man som individ har rätt att dela med sig av program och information samt att det finns en möjlighet för varje människa att förbättra och utveckla ett program. Från ett samhällsekonomiskt perspektiv kan tillgången till fri programvara jämföras med infrastruktur. Av samma

skäl som infrastrukturen i huvudsak behöver vara demokratiskt ägd och utan avgifter, anser vi att programvara i de allra flesta fall fungerar bäst fri. Utifrån ett jämlikhetsperspektiv kan inte information vara begränsad till privata företags intressen. Öppna källkoder och standarder blir därmed en demokratifråga.

Det finns inget som pekar på att öppna system skulle hålla en sämre kvalitet än kommersiella produkter, tvärtom. Dessutom verkar det finnas en stor besparingspotential för staten i att övergå till öppna system samtidigt som vårt beroende av enskilda företag minskar.

Vi vill att den offentliga sektorn ska gå före och vara ett föredöme inom detta område. För att verkligen visa på riksdagens politiska vilja och inriktning i denna fråga föreslår vi att riksdagen fattar ett principbeslut om att samtliga statliga myndigheter senast den 1 januari 2010 ska ha gått över till ett system med öppna standarder och öppna källkoder. I många andra stater har det här arbetet redan börjat. I Danmark har de offentliga myndigheterna sedan den 1 januari 2008 övergått till öppna källkoder och öppna standarder. Även i Holland har beslut fattats att både nationella och lokala myndigheter ska gå över till öppen källkod under 2008. Det franska parlamentet bytte operativsystem under 2007 och använder nu det Linuxbaserade systemet Ubuntu. Det är nu dags för Sverige att slå in på samma väg.

Vi vill även understryka att fria programvaror är internationalistiska till sin natur. Många länder världen över behöver genomföra en grundläggande datorisering till så låga kostnader som möjligt. Stödjer vi fri programvara bidrar vi till det, och vi gör det dessutom på ett sätt som stärker fattiga länders oberoende gentemot västvärlden.

Avslutningsvis anser vi att regeringen bör se till att Sverige agerar i ISO så att standardiseringar inom IT-teknik görs fria och oberoende från företagsspecifika standarder. Det är inte lämpligt att internationella standarder har tydliga företagskopplingar till enskilda företag. Vi anser t.ex. att Microsofts standard, Office Open XML, inte bör göras till en ISO-standard, och i synnerhet inte då det finns ett alternativt format, ODF, som är internationellt utvecklat och inte ägs av något enskilt företag.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8. Fungerande telekommunikationer, punkt 5 (s, v, mp)

av Ibrahim Baylan (s), Christina Axelsson (s), Claes-Göran Brandin (s), Marie Nordén (s), Peter Pedersen (v), Pia Nilsson (s), Karin Svensson Smith (mp) och Désirée Liljevall (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2007/08:T305 av Berit Andnor och Gunnar Sandberg (båda s) och
2007/08:T523 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s).

Ställningstagande

Fungerande telekommunikation har i dag avgörande betydelse för näringsliv, arbetsliv och människors vardagsliv i hela Sverige. Fungerande telefoni, inte minst till SOS Alarm, är särskilt viktigt för människor i glesbygd då det ibland kan vara långt till närmaste granne.

Det är därför bekymmersamt att mobiltelefoninätet fortfarande kan sakna täckning i landets glesbefolkade delar eller ha en mycket bristfällig täckning. Mobilnätet upprätthålls dessutom inte alltid på ett tillfredsställande sätt, och det har förekommit att bybor varit utan mobiltelefon-täckning under flera månader trots påstötningar hos operatören. Detta är inte acceptabelt. Vi anser därför att det är av största vikt att telefoni inte är beroende av kommersiella krafter, utan att staten garanterar ett fungerande mobiltelefonnät också i landets glesbefolkade delar.

Även i det fasta telenätet förekommer orimligt många problem och störningar, inte minst efter stormarna Gudrun och Per. Såväl privatpersoner som företag är drabbade. Vi anser att ett ersättningssystem liknande det som finns för elkunder skulle utgöra en effektiv press på teleoperatörerna att öka tillförlitligheten och driftsäkerheten. Erfarenheterna från elområdet visar att det var rätt att införa ett ersättningssystem för elkunderna; detta har drivit elföretagen att fortast möjligt åtgärda uppkomna fel för att undvika dyra utgifter. Vi anser således att regeringen snarast bör se över möjligheten till ett liknande ersättningssystem för telekunder.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

9. Inrättande av en Internetombudsman, punkt 6 (v)

av Peter Pedersen (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2007/08:T548 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 6.

Ställningstagande

Vänsterpartiet vill peka på det förslag som finns om att inrätta en Internetombudsman med möjlighet att ingripa. Regeringen bör överväga inrättandet av en Internetombudsman som ges starka befogenheter att verka och ingripa för att skydda främst barns integritet, intressen och hälsa från skadlig inverkan och utnyttjande via Internet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

10. IT och miljön, punkt 7 (v)

av Peter Pedersen (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:T548 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 11.

Ställningstagande

IT kan minska pappersåtgång och transportbehov. IT kan styra och effektivisera transporter samt göra dem säkrare. IT kan också skapa förutsättningar för distansarbete och därmed en minskning i antalet fysiska arbetsresor. Vänsterpartiet vill därför att användningen av IT ska styras så att miljöpåverkan minskar.

Världsnaturfonden har i en rapport visat att IT-sektorn genom ganska enkla IT-lösningar snabbt kan minska koldioxidutsläppen i EU med 50 miljoner ton, vilket motsvarar utsläppen från hela transportsektorn i Finland och Österrike. Om t.ex. alla anställda i EU ersatte ett fysiskt möte med en telekonferens skulle utsläppen minska med drygt 2 miljoner ton. Vi i Vänsterpartiet tror väldigt mycket på IT-sektorns roll i att minska koldioxidutsläppen. Detta kräver dock en samlad handlingsplan och en övergripande strategi. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med ett förslag till e-strategi för IT-sektorn som ska syfta till att minska behovet av transporter och därmed minska klimatpåverkan.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

11. Utbyggnad av trådlöst bredband, punkt 8 (v)

av Peter Pedersen (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:T548 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 12.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att man inte ska utsätta människor för mer strålning än vad som är absolut nödvändigt. Att tätorter vill använda sig av trådlösa bredband tycker vi därför är märkligt. Vänsterpartiet kan förstå om det krävs sådana lösningar i glesbygd, där det kan röra sig om stora summor

för att installera fysisk infrastruktur. Men den extra kostnad som kan uppstå med vanligt bredband (via kabel) är skälig för att hävda försiktighetsprincipen. Regeringen bör därför verka för att kommuner i sina tätorter inte bygger upp trådlösa bredband utan i stället använder sig av markbundet bredband. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2007/08:73 Funktionell separation för bättre bredbandskonkurrens:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Följdmotionerna

2007/08:T8 av Kent Persson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en strukturell separation av Telia Sonera för bättre bredbandskonkurrens.
2. Riksdagen begär att regeringen återkommer med ett förslag till en samlad lösning inom bredbandsområdet med syfte att även föra över andra offentligt ägda bredbandsnät till det nya bolaget.
3. Riksdagen begär att regeringen återkommer med ett förslag till hur samtliga, både privata och gemensamma, bredbandsnät kan göras öppna och tillgängliga för både medborgare och operatörer.

2007/08:T9 av Ibrahim Baylan m.fl. (s):

1. Riksdagen avslår proposition 2007/08:73 Funktionell separation för bättre bredbandskonkurrens.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en strukturell separation av Telia Soneras kopparnät.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:T250 av Sofia Larsen (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fortsatt utbyggnad av bredband i de delar av Sverige där marknaden ej klarar detta.

2007/08:T305 av Berit Andnor och Gunnar Sandberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av fungerande telekommunikationer i hela landet.

2007/08:T381 av Eva-Lena Jansson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra bredband tillgängligt för alla hushåll.

2007/08:T407 av Sven-Erik Österberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Internetuppkoppling på tåg.

2007/08:T417 av Agneta Lundberg m.fl. (s):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höghastighetsnät för datakommunikation.

2007/08:T445 av Monica Green (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kunskap om IT-samhället.

2007/08:T448 av Monica Green (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bredbandutbyggnaden i hela landet, alla Sveriges hushåll ska få tillgång till snabba bredbandshastigheter i sina bostäder.

2007/08:T523 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avbrottsersättning till telekunder.

2007/08:T548 av Peter Pedersen m.fl. (v):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till en långsiktig strategi för finansiering av en fortsatt bredbandsutbyggnad i landet som möjliggör en tillgång till minst 2 Mb/s i överföringshastighet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten måste garantera att människor och företag kan använda höghastighetsuppkoppling motsvarande minst 2 Mb/s till kostnader som är likvärdiga med dem som återfinns i tätorter.
3. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till en strategisk plan för hur statens ägande av bredband kan öka.
4. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till hur kommunen i samarbete med staten kan öka utbudet av IT-teknik på bibliotek och skolor.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att människor som inte vill eller kan använda sig av IT-tekniken inte får diskrimineras.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga inrättandet av en Internetombudsman som ges starka befogenheter att verka och ingripa för att skydda främst barns integritet, intressen och hälsa från skadlig inverkan och utnyttjande via Internet.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att de statliga myndigheterna senast den 1 juli 2008 till regeringen ska ha lämnat förslag på hur de senast den 1 januari 2010 kan ha övergått till ett system med öppen källkod.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fatta ett principbeslut om att samtliga statliga myndigheter senast den 1 januari 2010 ska ha gått över till ett system med öppna standarder.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att Sverige agerar i ISO så att standardiseringar inom IT-teknik görs fria och oberoende från företagspecifika standarder.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att användningen av IT ska styras så att miljöpåverkan minskar.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att kommuner i sina tätorter inte bygger upp trådlösa bredband utan i stället använder sig av markbundet bredband.

2007/08:N355 av Anita Brodén och Nina Larsson (båda fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nödvändigheten av att tillförsäkra befolkningen tillgång till bredband eller motsvarande för acceptabel Internetuppkoppling i hela Dalsland och Värmland.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

dels att 1 kap. 7 §, rubriken till 4 kap. och 4 kap. 4 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas fyra nya paragrafer, 4 kap. 12 a, 12 b och 12 c §§ samt 8 kap. 14 a §, samt närmast före 4 kap. 12 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

7 §

telefonitjänst: elektronisk kommunikationstjänst som innebär möjlighet att ringa upp eller ta emot samtal via ett eller flera nummer inom en nationell eller internationell nummerplan, inklusive nödsamtal,

tillhörande installation: anordning, funktion eller annat som inte utgör men har samband med en elektronisk kommunikationstjänst eller ett elektroniskt kommunikationsnät, och som möjliggör eller stöder den tjänsten eller tillhandahållande av tjänster via det nätet,

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/19/EG av den 7 mars 2002 om tillträde till och samtrafik mellan elektroniska kommunikationsnät och tillhörande faciliteter (tillträdesdirektiv) (EGT L 108, 24.4.2002, s. 7, Celex 32002L0019), Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/20/EG av den 7 mars 2002 om auktorisation för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (auktorisationsdirektiv) (EGT L 108, 24.4.2002, s. 21, Celex 32002L0020), Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG av den 7 mars 2002 om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (ramdirektiv) (EGT L 108, 24.4.2002, s. 33, Celex 32002L0021), Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/22/EG av den 7 mars 2002 om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (direktiv om samhällsomfattande tjänster) (EGT L 108, 24.4.2002, s. 51, Celex 32002L0022) samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation (direktiv om integritet och elektronisk kommunikation) (EGT L 201, 31.7.2002, s. 37, Celex 32002L0058).

*vertikalt integrerad operatör:
en operatör som tillhandahåller
tjänster till företag som den
konkurrerar med på marknader
i efterföljande handelsled.*

**4 kap. Samtrafik och andra
former av tillträde**

**4 kap. Samtrafik och andra
former av tillträde *m.m.***

4 §

En operatör som enligt 8 kap. 7 § har ett betydande inflytande på en viss marknad, *skall* i enlighet med 8 kap. 6 § åläggas en eller flera av de skyldigheter som anges i 5–12 §§. *En sådan förpliktelse skall* syfta till att skapa effektiv konkurrens.

En operatör som enligt 8 kap. 7 § har ett betydande inflytande på en viss marknad, *ska* i enlighet med 8 kap. 6 § åläggas en eller flera av de skyldigheter som anges i 5–12 §§. *Operatören får också åläggas en skyldighet enligt 12 a §. Av 12 c § följer att en operatör frivilligt kan åta sig en förpliktelse enligt 12 a § och att detta är att likställa med en skyldighet. Förpliktelser enligt detta kapitel ska* syfta till att skapa effektiv konkurrens.

En sådan operatör får även i andra fall än som anges i detta kapitel åläggas en skyldighet om tillträde, om det finns synnerliga skäl för det och åtgärden godkänns av Europeiska gemenskapernas kommission.

Funktionell separation

12 a §

Om det finns synnerliga skäl får en vertikalt integrerad operatör, som med stöd av 4 § ålagts en skyldighet om tillträde till ett sådant nät som avses i 9 §, förpliktas att organisatoriskt avskilja de verksamheter som avser förvaltning, drift och tillhandahållande av nät och tillhörande installationer som omfattas av beslutet om tillträdesskyldighet.

Avskiljandet ska särskilt syfta till att säkerställa icke-diskriminering och insyn.

Om operatören ålagts en skyldighet att tillhandahålla dubbelriktad höghastighetsöverföring för att inom ett geografiskt område nå fler än en slutanvändare från en anslutningspunkt, får operatören, om slutanvändaren nås i ett sådant nät som avses i 9 §, även förpliktas att avskilja ytterligare verksamheter som behövs för tillhandahållande enligt skyldighetsbeslutet.

12 b §

En förpliktelse enligt 12 a § får förenas med villkor som syftar till att säkra de avskilda verksamheternas oberoende i förhållande till operatörens egen försäljningsverksamhet i slutkundsledet. Villkoren får innefatta krav på att operatörens inflytande över verksamheterna inskränks genom organisatoriska åtgärder eller på att verksamheterna ska drivas av en separat juridisk person. Villkor om att verksamheterna ska ställas under oberoende ledning får också uppställas.

12 c §

Om en operatör som avses i 12 a § åtar sig att avskilja sådana verksamheter som där anges i syfte att säkerställa icke-diskriminering och insyn, får åtagandet godtas. Ett beslut om att godta åtagandet får fattas endast om det finns

synnerliga skäl. Beslutet är att likställa med en skyldighet för operatören att följa åtagandet. Beslutet får avse en bestämd tid. Så länge beslutet gäller får någon förpliktelse enligt 12 a § inte meddelas i de avseenden som åtagandet omfattar.

Ett beslut enligt första stycket får återkallas om

1. de omständigheter som låg till grund för beslutet har förändrats i något väsentligt avseende,

2. den som beslutet gäller bryter mot någon del av åtagandet, eller

3. beslutet grundades på ofullständiga, oriktiga eller vilseledande uppgifter som operatören har lämnat.

8 kap.

14 a §

Ett beslut enligt 4 kap. 12 a eller 12 c § får inte fattas utan att ett förslag till beslutet först har godkänts av Europeiska gemenskapernas kommission.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.